

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

З ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
для студентів I, II курсу
денної форми навчання
Напрямок підготовки – усі напрямки

Одеса – 2009

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

З ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
для студентів I, II курсу
денної форми навчання
Напрямок підготовки – усі напрямки

Затверджено

методичною комісією факультету
к о м п' ю т е р н и х н а у к
протокол № 13 від 25.06.2009 р.

Одеса – 2009

Методичні вказівки з граматики англійської мови для студентів I, II курсу денної форми навчання. Напрямок підготовки – усі напрямки. – Одеса: ОДЕКУ, 2009. – 72 с.

Укладачі: к.ф.н. доц. П'янова І. Ю.,
к.ф.н. доц. Шотова-Ніколенко Г. В.

ЗМІСТ

Передмова	6
Частини мови та їх скорочення	7
Іменник (The Noun)	7
Утворення множини іменників	7
Правила правопису множини іменників	7
Окремі випадки утворення множини іменників	8
Відмінок (The Case)	9
Вживання іменників у функції означення	10
Рід іменника	11
Артикль (The Article)	11
Займенник (The Pronoun)	13
Вказівні займенники (Demonstrative Pronouns)	13
Неозначені займенники (Indefinite Pronouns)	13
Вживання багатофункціонального займенника it	14
Вживання неозначено-особового займенника one	14
Кількісні займенники (Quantitative Pronouns)	14
Прикметник (The Adjective)	15
Ступені порівняння	15
Сполучник (The Conjunction)	16
Види сполучників	16
Сполучники порівняння	16
Числівник (The Numeral)	17
Читання числівників	17
Прийменник (The Preposition)	18
Просторові прийменники	19
Прийменники, що позначають час	19
Прийменники, що виражають відмінкові закінчення	20
Дієслово (The Verb)	20
Стандартні (правильні) та нестандартні (неправильні) дієслова ..	20
Форми дієслова	21
Активний стан (The Active Voice)	21
Часи групи Indefinite	21
The Present Indefinite Tense	21
The Past Indefinite Tense	22
The Future Indefinite Tense	23
Часи групи Continuous	24
The Present Continuous Tense	24
The Past Continuous Tense	24
The Future Continuous Tense	25
Часи групи Perfect	26

The Present Perfect Tense	26
The Past Perfect Tense	27
The Future Perfect Tense	27
Часи групи Perfect Continuous	28
The Present Perfect Continuous Tense	29
The Past Perfect Continuous Tense.....	30
The Future Perfect Continuous Tense	30
Пасивний стан (The Passive Voice)	32
Способи перекладу на українську мову дієслів у пасивному стані	33
Особливості вживання пасивного стану в англійській мові .	33
Модальні дієслова (The Modal Verbs)	33
Особливості вживання модальних дієслів	33
Значення модальних дієслів	34
Еквіваленти модальних дієслів	35
Дієслово to be в модальному значенні	37
Неособові форми дієслова (Verbals).....	37
Інфінітив (The Infinitive)	38
Форми інфінітива	38
Функції інфінітива та способи їх перекладу	39
Об'єктний інфінітивний зворот (The Objective Infinitive Construction)	39
Суб'єктний інфінітивний зворот (The Subjective Infinitive Construction)	40
Інфінітивний зворот з прийменником for	41
Дієприкметник (The Participle)	42
Форми дієприкметника	42
Функції дієприкметників і способи їх перекладу	43
Звороти	45
Незалежний дієприкметниковий зворот (The Absolute Participial Construction)	46
Герундій (The Gerund)	47
Форми герундія	48
Функції герундія і способи його перекладу	48
Герундіальний зворот	50
Наказовий спосіб (The Imperative Mood)	50
Умовний спосіб (The Subjunctive Mood)	51
Форми умовного способу	51
Прості (синтетичні) форми	51
Складні (аналітичні) форми	52
Вживання форм умовного способу	52
Додаткові підрядні речення з дієсловом wish	52

Речення (The Sentence)	55
Розповідні речення	55
Питальні речення	56
Загальні питання	56
Спеціальні питання	56
Альтернативні питання	56
Розділові питання	56
Безособові і неозначено-особові речення	57
Речення з вставним словом “there”	57
Посилююча (емфатична) конструкція it is/was...that/who, when ..	57
Складнопідрядне речення	57
Підметові і присудоківі підрядні речення	58
Додаткові підрядні речення	58
Означальні підрядні речення	58
Підрядні речення обставини	59
Умовні речення	59
Інверсія в умовних реченнях	60
Узгодження часів (The Sequence of Tenses)	61
Словотвір (Word Formation)	62
Словоскладання	62
Конверсія	62
Аффіксація	63
Префіксація	63
Суфіксація	63
Список скорочень	65
Іноземні запозичення	66
Список неправильних дієслів за алфавітом	67
Література	72

ПЕРЕДМОВА

Запропоновані методичні вказівки з граматики англійської мови становлять собою короткий опис граматичних явищ англійської мови, необхідних студентам для вироблення навичок усного мовлення, для розуміння суспільно-політичних текстів і науково-технічної літератури за фахом.

Мета методичних вказівок – допомогти студентам I та II курсів узагальнити та систематизувати отримані знання у середній школі за окремими питаннями граматики, а також навчити розпізнавати певне граматичне явище у тексті за зовнішніми ознаками для того, щоб правильно користуватися ними у процесі усного мовлення, читання та перекладу текстів.

Грамматичний матеріал, викладений у методичних вказівках, опрацьовується студентами самостійно. Однак, цієї роботі передують коротке пояснення тих чи інших граматичних явищ викладачем в аудиторії та виконання тринувальних вправ.

На заняттях необхідно проводити безперервну роботу по узагальненню, систематизації та практичному застосуванню граматичних явищ в обсязі, необхідному для перекладу оригінальної літератури з іноземної мови, з одного боку, і для ведення усної бесіди в межах, визначених вимогами програми, з іншого.

Рекомендується для закріплення теоритичного матеріалу самостійного виконання студентами (позааудиторії) лексико-граматичних вправ, що надаються в навчальних посібниках.

ЧАСТИНИ МОВИ ТА ЇХ СКОРОЧЕННЯ

Adjective	a	прикметник
Adverb	adv	прислівник
Article	art	артикль
Conjunction	cj	сполучник
Noun	n	іменник
Numeral	num	числівник
Pronoun	pron	займенник
Preposition	ppr	прийменник
Verb	v	дієслово

ІМЕННИК (THE NOUN)

Утворення множини іменників

1. Іменники в англійській мові поділяються на злічувані (**countable nouns**) і незлічувані (**uncountable nouns**).

Злічувані іменники означають предмети, які можна полічити: **a chair** – стілець, **an engineer** – інженер, **a question** – запитання.

Незлічувані іменники – це назви речовин і багатьох абстрактних понять, які не піддаються лічбі: **water** – вода, **milk** – молоко, **freedom** – свобода, **friendship** – дружба та ін.

Злічувані іменники вживаються в однині (**the singular**) і множині (**the plural**). Незлічувані іменники множини не мають.

2. Більшість іменників у англійській мові утворюють множину додаванням до форми однини закінчення **-(e)s**. Це закінчення вимовляється:

- [s] – після глухих приголосних
- [z] – після голосних і дзвінких приголосних
- [ɪz] – після шиплячих і свистячих

part	–	parts	[ts]
girl	–	girls	[lɜ]
boy	–	boys	[z]
inch	–	inches	[ɪz]

Правила правопису множини імеників

3. На письмі більшість іменників мають у множині закінчення **-s**. Закінчення **-es** додається, якщо:

а) іменник в однині закінчується на **-s, -ss, -sh, -ch, -tch, -x**:

a bas	–	bases
a lunch	–	lunches
a class	–	classes
a bush	–	bushes
a watch	–	watches
a box	–	boxes

б) іменник в однині закінчується на **-y** з попередньою приголосною, при цьому **y** змінюється на **i**:

a city	–	cities
a story	–	stories

в) іменник в однині закінчується на **-o** з попередньою приголосною:

a hero	–	heroes
a tomato	–	tomatoes
a piano	–	pianos
a photo	–	photos

Окремі випадки утворення множини іменників

4. У деяких іменниках, що в однині закінчується на **-f** або **-fe**, у множині **f** змінюється на **v** з додаванням закінчення **-(e)s**. Буквосполучення **-ves** вимовляється як [vz]:

a leaf	–	leaves
a shelf	–	shelves
a half	–	halves
a wife	–	wives
a calf	–	calves
a knife	–	knives
a life	–	lives
a wolf	–	wolves

	a roof	–	roofs
Винятки:	a chief	–	chiefs
	a safe	–	safes

5. Множина деяких іменників утворюється зміною кореневого голосного (без додавання закінчення):

a man	–	men
a woman	–	women
a foot	–	feet
a tooth	–	teeth
a goose	–	geese
a mouse	–	mice
a child	–	children
an ox	–	oxen

6. Іменники **sheep, deer, swine, fish** та назви деяких порід риб мають однакову форму в однині і множині.

7. Деякі іменники латинського і грецького походження зберігають форми множини, які вони мали в цих мовах:

a phenomenon	–	phenomena
a crisis	–	crises
a radius	–	radii
a datum	–	data
a basis	–	bases
a nucleus	–	nuclei
an index	–	indices

8. У складних іменниках форму множини приймає лише головний іменник:

a daughter-in-law	–	daughters-in-law
a school-mate	–	school-mates

Якщо ж складний іменник утворений з інших частин мови, то закінчення множини додається в кінці слова:

forget-me-not	–	forget-me-nots
merry-go-round	–	merry-go-rounds

9. В англійській мові, як і в українській, є іменники, що вживаються тільки в однині або тільки в множині.

Так, назви речовин, а також багато іменників, що виражають абстрактні поняття, вживаються тільки в однині: **chalk, silver, peace, courage** etc.

Деякі іменники в англійській мові вживаються тільки в однині: **advice, knowledge, information, news, progress, money**.

До іменників, які в англійській мові вживаються лише в множині належать назви предметів, що складаються з двох рівних або подібних частин, наприклад: **tongs, spectacles, trousers, scissors** etc., а також **goods, clothes, contents, wages**.

ВІДМІНОК (THE CASE)

Відмінок – це форма іменника, що виражає зв'язок цього іменника з іншими словами в реченні.

Іменник в англійській мові має два відмінки: **загальний (the Common Case)** і **присвійний (the Possessive Case)**.

Іменник в загальному відмінку не має спеціальних закінчень. В залежності від місця, яке іменник в загальному відмінку займає у реченні, він передає відношення, що виражаються в українській мові іменником у називному, знахідному і давальньому відмінках.

The scientist solved a new

Вчений розв'язав нову

problem.

The engineers asked the scientist many questions.

The engineers gave the scientist a new idea

проблему.

Інженери поставили вченому багато запитань.

Інженери надали вченому нову ідею.

Іменник у присвійному відмінку є означенням іншого іменника, що виражає приналежність предмету і відповідає на запитання *whose?* (чий?, чия?, чиє?, чий?).

Присвійний відмінок іменників утворюється:

- 1) в однині шляхом додавання до іменника закінчення **'s**: this **man's** house – дім цієї людини;
- 2) в множині шляхом додавання одного апострофа ('), якщо іменник закінчується на **-s**, і додаванням **'s**, якщо іменник не має закінчення:
These students' translation. Переклад цих студентів.
His children's names. Імена його дітей.

Іменники у присвійному відмінку, що позначають міри довжини, часу, ваги *etc.*, перекладаються:

- іменником з прийменником;
- іменником зі словом "рівний, рівна, рівне";
- іменником зі словами "який, яка, яке дорівнює".
at a mile's distance – на відстані в одну мілю

ВЖИВАННЯ ІМЕННИКІВ У ФУНКЦІЇ ОЗНАЧЕННЯ

Означення, що знаходиться перед означуваним словом, називається препозитивним (*prepositive attribute*): the **Kiev** Metro – київське метро.

Означення, що стоїть після означуваного слова, називається постпозитивним (*postprepositive attribute*): the works by **Ch. Dickens** – твори Ч. Діккенса.

Для англійської мови притаманне вживання перед іменником декількох іменників у загальному відмінку у ролі означення. Іменник, до якого відноситься ці означення, є головним.

Іменник у функції означення на українську мову перекладається:

- 1) прикметником
carbon dioxide – вуглекислий газ
pressure gas – сжатий газ
stone wall – кам'яна стіна
- 2) іменником у родовому відмінку
wind pressure – тиск вітру
- 3) дієприкметниковим зворотом

- flood damage – руйнування, що викликані паводком
4) групою слів
the winter examination session – зимова екзаменаційна сесія

РІД ІМЕННИКА

В англійській мові іменники не мають граматичної категорії роду. Іменники, що позначають істоту, замінюються займенниками в залежності від статі:

a girl – she
a man – he

Іменники, що позначають неістоту, абстрактні поняття, явища, а також тварин замінюються займенником it:

dog – it
discovery – it

Назви судів, небесних світил і країн замінюються займенником she:

a ship
the Moon – she
Italy

АРТИКЛЬ (THE ARTICLE)

В англійській мові перед іменниками вживається особливе службове слово – **артикль**. Артикль – службове слово, яке є означувачем іменника.

В англійській мові є два артикли – неозначений (**the Indefinite Article**) і означений (**the Definite Article**). В українській мові артиклів немає.

Неозначений артикль має дві форми **a (an)** і походить від числівника (**one**) **один**, тому він вживається лише перед злічуваними іменниками в однині. Перед іменниками, що починаються з приголосного звуку, неозначений артикль має форму **a**: a book; перед іменниками, що починаються з голосного звуку – **an**: an eye.

Неозначений артикль a (an) вживається:

1) якщо особа чи предмет згадується вперше: Suddenly I heard a loud cry. – Раптом я почув (чийсь) голосний крик.

2) якщо перед іменником при перекладі на українську мову можна поставити слова “якийсь”, “який-небудь”, “чийсь”, “будь-який”: Here is a letter for you. – Вам лист (якийсь).

3) після дієслова “to be” як іменної частини присудка: He is a doctor.

Означений артикль the походить від вказівного займенника **that (той)**; вживається перед іменниками в однині і множині.

Означений артикль the вживається:

1) якщо зі ситуації, попереднього досвіду або з контексту зрозуміло, про який предмет іде мова:

The book you gave me is very interesting.

2) перед назвами чотирьох частин світу: the South, the North, the East, the West;

3) перед географічними назвами:

а) the United States; the Netherlands, the Philippines;

б) назвами океанів, морів, протоків, затоків: the Pacific Ocean, the Black Sea, the Persian Gulf, the English Channel; якщо опущено слова **ocean, sea** означений артикль зберігається: the Pacific, the Baltic; якщо географічна назва становить собою сполучення власної назви з попереднім означувальним словом, то артикль не вживається: South America – Південна Америка, Central Asia – Центральна Азія.

4) перед назвами річок: the Neva, the Mississippi;

5) перед назвами гірних ланцюгів: the Alps, the Urals;

Але назви окремих гірських вершин вживаються без артикля: Elbrus, Everest.

6) перед назвами груп островів: the Azores, the British Isles;

7) перед назвами деяких місцевостей: the Crimea, the Caucasus;

8) перед назвами суден: the v/s Lermontov;

9) перед іменниками: the World – світ, the Sun – сонце; the Moon – луна.

Артикль не вживається:

1) перед прізвищами та іменами людей, а також перед прізвиськами та іменами тварин і птахів: Thomas Brown, Victor Pavlenko, Spot.

2) перед назвами міст: Moscow, Kyiv, але the Hague;

3) перед назвами материків, частин світу, країн: England, France, Europe, Asia;

4) з назвами вулиць, майданів: Gorky Street, Red Square;

5) з назвами сезонів, місяців та днів тижня: winter, June, Sunday.

6) з абстрактними іменниками та речовинами: **Gold** is more valuable than **silver**.

ЗАЙМЕННИК (THE PRONOUN)

Число	Особа	Особові		Присвійні	Зворот-ни й	Підсилю- ючі
		хто? що?	кому? чому? кого? що?	чий? чия? чий?	-ся себе	сам
Од-ни на	1 2 3	I (я) you (ти, ви) he (він) she (вона) it (він, вона, воно)	me you him her it	my mine your yours his his her her it its	myself yourself himself herself itself	
Мно- жина	1 2 3	we (ми) you (ви) they (вони)	us you them	our ours your yours their theirs	ourselves yourselves themselves	

Вказівні займенники (Demonstrative Pronouns)

Однина	Множина
this – цей, ця, це	these – ці
that – той, та, те	those – ті

У реченні вони можуть виконувати наступні функції:

- 1) підмета: This is a test. – Це контрольна робота.
- 2) означення: That map is geographical. – Ця мапа – географічна.

Займенники *that/those* вживаються замість раніше згаданого іменника, щоб уникнути його повторення. На українську мову у таких випадках *that/those* перекладаються:

- а) раніше згадуваним іменником: Some properties of air are similar to those of water. – Деякі властивості повітря подібні до властивостей води.
- б) взагалі не перекладаються.

Неозначені займенники (Indefinite Pronouns): some, any, no.

Some та **any** зазвичай визначають іменник, часто замінюючи артикль. Вони вживаються для позначення неозначеної (невеликої) кількості речовини або декількох предметів. **Some** вживається, як правило, у стверджувальних реченнях зі значенням:

- 1) який-небудь, декілька, деякі, небагато, якийсь: I have some interesting books. – У мене є декілька цікавих книжок.
- 2) приблизно, близько (перед числівниками): There are some 20 instruments in this laboratory. – В цій лабораторії близько 20 приладів.

Any вживається, як правило, в питальних реченнях із значенням: який-небудь, скільки-небудь: Are there any interesting articles in this magazine? – Чи є в цьому журналі (які-небудь) цікаві статті?

Займенники **no** та **any** (ніякий, ні) вживаються в заперечному реченні (**no** – при стверджувальній формі дієслова, тому що в англійській мові може бути тільки одне заперечення в реченні, **any** – при заперечній формі дієслова). Після заперечення **no** артикль перед іменниками не вживається:

I have no objections.

В мене немає (ніяких) заперечень.

I did not find any interesting articles in this magazine.

Я не знайшов в цьому журналі ніяких цікавих статей.

Займенник **any** вживається у стверджувальних реченнях зі значенням будь-який, усілякий, кожний: Take any magazine. – Візьміть будь-який журнал.

Вживання багатofункціонального займенника it

1) Замінює раніше згадуваний неозначений іменник: Give me that **book**. **It** is very interesting.

2) Є синонімом займенника **this**: It is a book. – Це – книга.

3) Слугує засобом для виділення окремих членів речення і зазвичай перекладається **саме це, тільки**: It is the same boy who showed us the way. – Це саме той хлопчик, що показав нам шлях.

Вживання неозначено-особового займенника one.

1) **One** вживається у функції підмета у неозначено-особових та безособових реченнях: One must always keep one's word. – Завжди треба тримати своє слово.

2) **One (ones)** як слово-замінник вживається для заміни раніше згаданого іменника. В цьому випадку **one (ones)** перекладається або:

а) іменником, який воно замінює: I like this film. It is an interesting one. – Мені подобається цей фільм. Це цікавий фільм.

б) взагалі не перекладається: What books do you like to read? The English ones. – Які книжки вам подобається читати? Англійські.

Кількісні займенники (Quantitative Pronouns) much, many, little, few.

Займенники **many** (багато) і **few** (мало) вживаються перед злічуваними іменниками в множині, а також замінюють їх:

There are many students in the classroom. У класі багато студентів.

There are few mistakes in his dictation. В його диктанті мало помилок.

Займенники **much** (багато) і **little** (мало) вживаються перед незлічуваними іменниками, а також замінюють їх. Крім того, **much** та **little** вживаються після дієслів як прислівники:

There is much snow on the ground. На землі багато снігу.

He works very much.

Він працює дуже багато.

I have very little time.

У мене дуже мало часу.

She reads little now.

Вона зараз мало читає.

Наявність неозначеного артикля перед **few** і **little** змінює їх значення: **(a) little** (небагато), **(a) few** (декілька) підкреслює наявність певної, хоч і невеликої, кількості: We have a little sugar. – У нас є трохи цукру. Пор.: We have little sugar. – У нас мало цукру. They have a few envelopes. – У них є декілька конвертів. Пор.: They have few envelopes. – У них є мало конвертів.

Часто у стверджувальних реченнях замість **many** і **much** вживається **a lot of**:

I have a lot of English books.

У мене є багато англійських книг.

He has a lot of time.

У нього багато часу.

П Р И К М Е Т Н И К (T H E A D J E C T I V E)

Ступені порівняння.

Прикметники в англійській мові мають основну форму (**the Positive Degree**), вищий ступінь порівняння (**the Comparative Degree**) і найвищий (**the Superlative Degree**).

Усі односкладові і деякі двоскладові (що закінчуються на **-y**, **-er**, **-le**, **-ow**) прикметники утворюють ступені порівняння шляхом додавання до основи прикметника суфікса **-er** у вищому і **-est** у найвищому ступені. Найвищий ступінь прикметників вживається з означеним артиклем **the**:

cold – colder – the coldest

холодний – холодніший – найхолодніший

Ступені порівняння багатоскладових прикметників утворюються шляхом додавання до основної форми прикметника слова **more** (більш) у вищому ступені і **the most** (найбільш) – у найвищому:

beautiful – more beautiful – the most beautiful

красивий – красивіший – найкрасивіший

Основний ступінь

short – короткий

big – великий

Вищий ступінь

shorter – коротший

bigger – більший

Найвищий ступінь

the shortest – найкоротший

the biggest – найбільший

happy – щасливий	happier – щасливіший	the happiest – найщасливіший
beautiful – красивий	more beautiful – красивіший	the most beautiful – найкрасивіший
green – зелений	greener – зеленіший	the greenest – найзеленіший

Винятки:

<u>Основний ступінь</u>	<u>Вищий ступінь</u>	<u>Найвищий ступінь</u>
good – добрий	better – краще	the best – найкращий
bad – поганий	worse – гірший	the worst – найгірший
little – маленький	less – менший	the least – найменший
much/many – багато	more – більше (ий)	the most – найбільше (ий)
far – далекий	farther/further – дальший	farthest/furthest – найдальший

Для посилення порівняльного ступеню прикметників вживаються слова **much, far** – більше, набагато, значно: The distance from the Earth to the Sun is much longer than to the Moon. – Відстань від Землі до Сонця значно більша, ніж до Місяця.

СПОЛУЧНИК (THE CONJUNCTION)

Сполучники в англійській мові, як і в українській мові, вживаються для зв'язку членів речення і цілих речень у складному реченні. Вони виражають різні відношення між членами речення і між реченнями, але самі не є членами речення.

Види сполучників.

Сполучники можуть бути:

- 1) простими – **and** (і), **but** (але), **or** (чи), **if** (якщо) etc;
- 2) складними – **however** (однак), **whereas** (тоді як), **therefore** (таким чином) etc;
- 3) складеними – **in order that** (для того, щоб);
- 4) парними – **both ... and** (як ... так і), **either ... or** (або ... або), **neither ... nor** (ні ... ні).

Сполучники порівняння.

Сполучник **as ... as** (так само, ... як і) вживається при порівнянні двох предметів, яким рівною мірою притаманна однакова якість: This book is as interesting as that one. – Ця книга така ж цікава, як й та (книга).

Сполучник **not so ... as** вживається, якщо перший з двох порівнюваних предметів за ступенем поступається у своїй якості другому:

This film is not so good as that film. – Цей кінофільм не такий добрий, як той фільм.

Порівняльна конструкція **the ... the** перед прикметником чи прислівником у порівняльному ступені перекладається українською мовою сполучником чим ... тим: The more we study the better we know. – Чим більш ми вчимо, тим краще ми знаємо.

ЧИСЛІВНИК (THE NUMERAL)

Кількісні			Порядкові
1–12	13–19	20–90	
1 one			the first
2 two		20 twenty	the second
3 three	13 thirteen	30 thirty	the third
4 four	14 fourteen	40 forty	the fourth
5 five	15 fifteen	50 fifty	the fifth
6 six	16 sixteen	60 sixty	the thirteenth
7 seven	17 seventeen	70 seventy	the fourteenth
8 eight	18 eighteen	80 eighty	the twentieth
9 nine	19 nineteen	90 ninety	
10 ten			
11 eleven			
12 twelve			

Перед числівниками HUNDRED, THOUSAND, MILLION ставиться неозначений артикль **a** чи числівник **one**: a (one) hundred – сто, a (one) million – мільйон. Числівники hundred, thousand, million приймають закінчення множини **-s** якщо вживаються у значенні іменників: Hundreds of cars drive in the city. – Сотні автівок пересуваються містом.

Попереду порядкових числівників завжди ставиться неозначений артикль **the**.

Читання числівників.

В англійській мові слово year (рік) після дати не вживається, роки позначаються кількісними числівниками: Odessa was liberated in 1944 (nineteen forty four).

Між позначенням сотен, тисяч, мільйонів і десятків чи одиниць ставиться сполучник **and**:

154 (one hundred and fifty four)

5, 003 five thousand and three

Нуль читається як / **ou** /

0.2 o / ou / point two

0.03 o / ou / point o / ou / three

В англійських числівниках кожні три розряди праворуч відокремлюються комою:

1,000 – a thousand;

1,000,000 – a million;

6,635 – six thousand six hundred and thirty five.

Десятичні дроби відокремлюються крапкою (point) при читанні чисел з десятичними дробами і спочатку називають ціле число, потім говорять **point**, а потім цифри дроби:

1.5 – one point five

У простих дробах чисельник виявляється кількисним числівником, а знаменник – порядковим:

1/4 – one fourth

1/2 – a (one) half

Якщо чисельник більше одиниці, то до порядкового числівника у знаменнику додається суфікс множини **-s**:

2/3 – two thirds

При читанні змішаних чисел між цілим та дробом ставиться сполучник **and**:

4 5/6 – four and five sixths

5 1/2 – five and a half

ПРИЙМЕННИК (THE PREPOSITION)

Завдяки тому, що в англійській мові майже зовсім відсутня система відмінкових закінчень, зв'язок між окремими членами речення здійснюється прийменниками та порядком слів.

Прийменники в англійській мові можна розділити на три групи, причому той самий за написанням прийменник може відноситися до будь-якої групи:

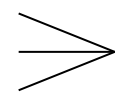
а) просторові прийменники;

б) часові прийменники;

в) прийменники, що виражають відмінкові закінчення.

В англійській мові є сполучення перед якими прийменники не вживаються, але під час перекладу вони необхідні:

last
this
next

week, month, year

а) Просторові прийменники

Прийменник	Приклади	Вирази
1. Прийменники, що позначають рух		
to в (у), до, на	Let's go to the cinema. Go to the blackboard. Go to the lecture.	to go to – іти (до, в (у)) to come to – приходити to return to – повертатися Але to come home to go home to return home
from з, в, від	When will you come from Moscow? The wind is from the north. Take the book from Peter. I received a letter from my friend.	to translate from English – перекладати з англійської to graduate from – закінчувати вищий навчальний заклад.
into в (у, до)	Put the book into the bag.	to translate into Ukrainian – перекладати українською мовою
out of з	Take the book out of the bag	It's out of question – про це не може бути й мови
off з	Take the book off the table.	
2. Прийменники, що позначають місце		
at на, біля, у (в)	I am at the lecture. I am sitting at the table. I study at the Institute.	to be at home – бути вдома to look at – дивитися на
in на, у (в)	We are in the room. Our Institute is in Lvivska street.	
on на	The book is on the table.	to be on duty – бути черговим to be on watch – бути на чатах

б) Прийменники, що позначають час

Прийменник	Приклади	Вирази
in у (в), через	in May, in 1945, in summer, in two hours, in three days	in the morning – вранці in the afternoon – вдень in the evening – ввечері

at у (в)	at seven o'clock	at midnight – опівночі at noon – опівдні at sunset – у час заходу сонця
on у (з днями тижня, з датами)	On Sunday. On the 1st of September.	Але: <u>this month</u> , <u>next week</u> , <u>last year</u> вживається без прийменника
from... to (till) з... до	Our students have lessons from 8 till 2 o'clock.	

в) Прийменники, що виражають відмінкові закінчення

Відмінок	Прийменники	Приклади
родовий	of	the door of the house – двері дому
давальний	to	I gave a book to my friend – Я дав книгу моєму <u>другові</u> .
орудний	by, with	The poem was written by Pushkin – Поему написано <u>Пушкіним</u> . He cut the paper with the knife – Він розрізав папір <u>ножем</u> .
місцевий	about, for	Tell me about your voyage, please – Розкажи <u>про</u> свою подорож. I brought a book for my brother – Я приніс цю книгу <u>для</u> свого брата.

ДІЄСЛОВО (THE VERB)

В англійській мові дієслово в особовій формі узгоджується з підметом в особі та числі, є завжди присудком і вживається у всіх часах активного і пасивного станів у дійсному, наказовому і умовному способах.

Стандартні (правильні) та нестандартні (неправильні) дієслова.

Всі англійські дієслова розподіляються на стандартні та нестандартні.

Дієслова, друга і третя форма яких має суфікс **-ed** називаються стандартними (правильними):

to like – **liked** – **liked**

to solve – **solved** – **solved**

to watch – **watched** – **watched**

Дієслова, друга і третя форма яких утворюється без суфікса **-ed** називаються нестандартними (неправильними):

to see – saw – seen
 to catch – caught – caught
 to come – came – come
 to put – put – put

Форми дієслова

I форма Indefinite	II форма Past Indefinite	III форма Past Participle	IV форма Present Participle
to surround оточувати	surrounded оточував	surrounded оточений	surrounding оточуючий
to give давати	gave дав	given даний	giving даючий (що дає)

АКТИВНИЙ СТАН (THE ACTIVE VOICE)

Часи групи Indefinite (Неозначені часи) (Active)

Часи групи Indefinite вказують на регулярні дії, що повторюються безвідносно щодо їх тривалості або завершеності.

The Present Indefinite Tense.

Теперішній неозначений час утворюється з інфінітиву дієслова без частки to; у 3-ій особі однини до форми інфінітива додається закінчення **-s** або **-es** (якщо основа дієслова закінчується на шиплячий або свистячий звук або на голосну **o**). Цей час вживається для вираження повторюваної або постійної дії, констатації загальновідомого факту стосовно теперішнього часу. Теперішній неозначений час вживається з наступними обставинними словами: **always** – завжди, **often** – часто, **seldom** – рідко, **sometimes** – іноді, **every** (day, week, month, year) – кожний (день, тиждень, місяць, рік)

I speak English.

She works at the weather station.

Закінчення **-s (-es)** вимовляється:

- [s] – після глухих приголосних (he speaks)
- [z] – після дзвінких приголосних і голосних (he reads, he stays)
- [ɪz] – після s, ss, ch, sh, dge (he stresses)

В дієсловах, що закінчуються на **-y** після приголосної (to study, to fly) в третій особі однини літера **y** змінюється на **i**, а потім додається **-es** (to study – he **studies**).

Заперечна й питальна форми Present Indefinite утворюються за допомогою допоміжного дієслова **do/does** для третьої особи однини та інфінітиву без частки **to**.

В заперечній формі зберігається порядок слів стверджувального речення.

He doesn't study at the Institute.

У питальній формі допоміжне дієслово ставиться перед підметом.

When do you make observations?

Форми дієслів **to be**, **to have** та **to do** в Present Indefinite є наступними:

<u>to be</u>	I am	we (you, they) are
	he (she, it) is	
<u>to have</u>	I (you, we, they) have	
	he (she, it) has	
<u>to do</u>	I (you, we, they) do	
	he (she, it) does	

The Past Indefinite Tense.

Минулий неозначений час виражає одноразову дію (або стан), багаторазову дію або ряд послідовних дій у минулому не зв'язаних, як правило, з моментом мовлення. Цей час вживається з обставинними словами, що вказують на минулий час: yesterday – вчора, the day before yesterday – позавчора, last week – на минулому тижні, an hour ago – годину тому.

It rained yesterday. – Вчора йшов дощ.

The Past Indefinite стандартних дієслів утворюється шляхом додавання до інфінітиву дієслова без частки **to** закінчення **-ed**, а нестандартних дієслів шляхом змінювання кореневого голосного (to begin – began (почав)); змінюванням кореневого приголосного дієслова (to make – made (зробив)) та іншими способами.

Закінчення **-ed** читається:

- [t] – після глухих приголосних to work – worked;
- [d] – після дзвінких приголосних to seize – seized та голосних;
- [id] – після приголосних **t** і **d** to invent – invented.

Питальна і заперечна форми як стандартних, так і нестандартних дієслів утворюються за допомогою форми минулого часу допоміжного дієслова **to do** – **did** для всіх осіб та чисел та інфінітива основного дієслова без частки **to**.

Did you visit the Crimea last year?

We did not go to the Crimea last year.

В усному мовленні допоміжне дієслово **did** і заперечна частка **not** зливаються в одне слово: **did not = didn't**.

The Future Indefinite Tense.

Майбутній неозначений час виражає одноразову дію (або стан, багаторазову дію або ряд послідовних дій) у майбутньому. Цей час зазвичай вживається з такими обставинами часу, як: **tomorrow** – завтра, **the day after tomorrow** – післязавтра, **next week** – наступного тижня і т.і.

Next summer we shall go to the Crimea. – Наступного літа ми поїдемо до Криму.

Всі три форми (стверджувальна, заперечна і питальна) утворюються за допомогою допоміжних дієслів **shall**, **will** і інфінітива основного дієслова. Допоміжне дієслово **shall** вживається з першою особою однини та множини (**I shall, we shall**), а **will** вживається з другою та третьою особами однини та множини (**you will, he will, she will, it will, you will, they will**).

I shall have exams in June. – У мене будуть іспити в червні.

У стверджувальній формі допоміжні дієслова часто скорочуються до **'ll**, що додаються до підмета.

I'll have exams in June.

У заперечній формі заперечення **not** ставиться після допоміжного дієслова **will (shall)**, що вживається після підмета.

I shall not have exams in June.

В усному мовленні частка **not** зливається з **will** в одне слово: **won't**.

I won't come to you.

У питальній формі допоміжне дієслово вживається перед підметом.

Shall we go to the cinema tomorrow?

The Future Indefinite не вживається у підрядних реченнях часу та умови; замість нього вживається **Present Indefinite**, але на українську мову присудок перекладається у майбутньому часі.

When we have time we'll come to you. – Коли в нас буде час, ми заїдемо до вас.

Зведена таблиця часів групи Indefinite

Час	Форма		
	стверджувальна	питальна	заперечна
Present Indefinite	I study at the Institute.	Do you study at the Institute?	I don't study at school.
	He studies at the Institute.	Does he study at the Institute?	He doesn't study at school.

Past Indefinite	He finished the school last year.	Did he finish the school last year?	He didn't finish the school last year.
Future Indefinite	We'll graduate from the Intitute in 5 years.	Shall we graduate from the Institute in 5 years?	We shall not graduate from the Institute in 5 years.

Часи групи Continuous (Тривалі часи) (Active)

Форми часів групи Continuous вказують, що дія відбувається в якийсь певний момент, період у теперішньому, минулому та майбутньому.

Часи групи Continuous утворюються за допомогою дієслова **to be** в особовій формі і дієприкметника теперішнього часу Participle I (V + ing) основного дієслова. Час, особу та число вказує дієслово to be.

На українську мову дієслова у формі Continuous перекладаються дієсловами недоконаного виду у теперішньому, минулому та майбутньому часі.

Дієслова, що виражають сприйняття (*to see – бачити, to hear – слухати, to feel – почувати, to like – подобатися, to hate – ненавидіти, to love – любити, кохати, to understand – розуміти*) не вживаються у формі Continuous.

The Present Continuous Tense.

Теперішній тривалий час вживається для вираження дії, що відбувається в дану хвилину або момент, який може бути виражений контекстом, ситуацією або прислівником **now**.

Дієслово TO BE $\left\{ \begin{array}{l} \text{am (I)} \\ \text{is (he, she, it)} \\ \text{are (we, you, they)} \end{array} \right\} + \text{Participle I (V + ing)}$
осн. дієслова

What are you reading so attentively? – Що ви читаєте так уважно?

У питальній формі допоміжне дієслово (**am, is, are**) ставиться перед підметом:

Is she working in the garden now? – Вона зараз працює в саду?

У заперечній формі після допоміжного дієслова (am, is, are) вживається частка **not**:

The girls are not singing now. – Дівчата зараз не співають.

The Past Continuous Tense.

Минулий тривалий час вживається для вираження дії, що відбувалась, тривала в певний момент у минулому.

Дієслово TO BE $\left\{ \begin{array}{l} \text{was (I, he, she, it)} \\ \text{were (we, you, they)} \end{array} \right\} + \text{Participle I (V + ing)}$
осн. дієслова

Цей момент може бути виражений:

а) точною вказівкою на час:

at that time

в той момент

at 5 o'clock yesterday

вчора о 5 годині

I was preparing my home-work at this time. В цей час я виконував моє домашнє завдання.

б) іншою дією, що виражена дієсловом в Past Indefinite: I was listening to the radio news when you came. – Коли ти прийшла, я слухав новини.

У питальній формі допоміжне дієслово **was/were** ставиться перед підметом: What were you telling him? – Що ви йому говорили?

У заперечній формі після допоміжного дієслова was/were вживається частка **not**: I was not watching television at 5 o'clock in the evening. – Я не дивився телевізор о 5 годині ввечора.

The Future Continuous Tense.

Майбутній тривалий час вживається для вираження процесу або тривалої дії, що відбуватиметься в якийсь момент або період часу в майбутньому.

shall (I, we) $\left\{ \right. + \text{BE} + \text{Participle I (V + ing)}$ осн. дієслова
will (he, she, it, you, they)

Цей момент може бути виражений:

а) точною вказівкою на час у майбутньому:

at 5 o'clock tomorrow

завтра о 5 годині

at this time tomorrow

завтра в цей момент

I shall be working at 2 o'clock tomorrow. Я буду працювати о другій годині завтра.

б) прийменниковим виразом **from... till... (tomorrow)**: Tomorrow I'll be working from 9 till 3. – Завтра я буду працювати з 9 до 3.

У питальній формі допоміжне дієслово **shall** або **will** ставиться перед підметом: Will they be working from 2 till 4 tomorrow? – Чи будуть вони працювати з 2 до 4 завтра?

У заперечній формі після допоміжного дієслова shall або will вживається заперечна частка **not**: The children will not be playing in the garden. – Діти не будуть грати (не гратимуть) в саду.

Зведена таблиця часів групи Continuous

Час	Форма		
	стверджувальна	питальна	заперечна
Present Continuous	He is working now.	Is he working now?	He is not working now.
Past Continuous	He was working yesterday (when he came).	Was he working yesterday (when he came)?	He was not working yesterday (when he came).
Future Continuous	He will be working at that time tomorrow.	Will he be working at that time tomorrow?	He will not be working at that time tomorrow.

Часи групи Perfect

Дієслова у всіх часах Perfect виражають дію, що завершилася до певного моменту або до початку іншої дії. Часи цієї групи вказують на факт здійснення дії, на її результат.

Часи групи Perfect утворюються за допомогою допоміжного дієслова **to have** та дієприкметника минулого часу Participle II.

Час, особу та число вказує допоміжне дієслово **to have**.

The Present Perfect Tense.

}
}
 have
 has

+ Participle II основного дієслова

Participle II (Past Participle) правильних дієслів утворюється додаванням до інфінітива закінчення **-ed**: to invite – invited. Past Participle неправильних дієслів треба запам'ятати: to build – built.

У питальній формі допоміжне дієслово **have/has** ставиться перед підметом: Have you ever lived in a town? – Ви коли-небудь жили у місті?

У заперечній формі після допоміжного дієслова **have/has** вживається частка **not**: My friend has not yet come. – Мій друг ще не прийшов.

Теперішній завершений час вживається:

1) для вираження дії, що завершилась до теперішнього моменту, мовця цікавить не час здійснення дії, а її результат: He has written a good report. – Він написав добру доповідь.

2) з прислівниками теперішнього часу, що позначають період часу, який до даного моменту ще не закінчився: *today* (сьогодні), *this week* (цього тижня), *this month* (цього місяця), *this year* (цього року), *this morning* (сьогодні вранці).

3) з прислівниками теперішнього часу: *just (тільки що), already (вже), not yet (ще не), ever (коли небудь), never (ніколи), often (часто), before (раніше), seldom (рідко), always (завжди)*: I have just seen him. – Я тільки що його бачив.

4) з прийменником *since (з, з тих пір)*: I haven't seen him since last month. – Я не бачив його з минулого місяця.

The Present Perfect Tense на українську мову перекладається дієсловом доконаного виду в минулому часі.

The Past Perfect Tense.

had + Participle II основного дієслова

The Past Perfect вживається для вираження минулої дії, що вже завершилася до певного моменту в минулому. Цей момент позначається такими словосполученнями: *by 2 o'clock (до другої години), by the time (до того часу), by the 1st of January (до першого січня)*, тощо: I **had done** my homework by eight o'clock. – До восьмої години я вже виконав домашнє завдання.

Минулий завершений час вживається для вираження завершеної дії:

а) до певного моменту у минулому: He has passed all exams by the end of the last month. – До кінця минулого місяця він склав всі іспити.

б) до початку іншої дії в минулому: He had finished his work before he left for Kyiv. – Він закінчив роботу до того як поїхав до Києва.

У питальній формі допоміжне дієслово **had** ставиться перед підметом: Had you finished your work by the first of September? – Чи закінчив ти свою роботу до першого вересня?

У заперечній формі після допоміжного дієслова had вживається частка **not**:

I had not read the book by Saturday. До суботи я ще не прочитав книжки.

We had not received the telegram when he arrived. Ми не отримали телеграми, коли він приїхав.

The Future Perfect Tense.

Майбутній завершений час вживається для вираження майбутньої дії, що завершиться до певного моменту або до початку іншої дії в майбутньому.

shall } + have + Participle II основного дієслова
will }

The Future Perfect Tense вживається для вираження дії, яка завершиться:

а) до конкретного моменту в майбутньому: We shall have finished this work by seven o'clock. – До сьомої години ми закінчимо цю роботу.

б) до початку іншої дії в майбутньому: They will have studied the problem before they begin their practical work. – Вони вивчать цю проблему перед тим як почати практичну роботу.

У питальній формі перше допоміжне дієслово **shall/will** ставиться перед підметом: Will he have written the report by the first of June? – Чи напишеть він доповідь до першого червня?

У заперечній формі після першого допоміжного дієслова **shall/will** вживається частка **not**: I shall not have read the book by the time you come back. – Я не прочитаю книжку до того часу поки ти не повернешся.

The Future Perfect Tense вживається з наступними словосполученнями: *by 3 o'clock tomorrow, by this time tomorrow, by the time he comes, by the evening, by the end of the week (month, year), before somebody comes* тощо.

Зведена таблиця часів групи Perfect

Час	Форма		
	стверджувальна	питальна	заперечна
Present Perfect	You have translated the text.	Have you translated the text?	You have not translated the text.
Past Perfect	You had translated the text before I came.	Had you translated the text before I came.	You had not translated the text before I came.
Future Perfect	You will have translated the text before I come.	Will you have translated the text before I come?	I will not have translated the text before I come.

Часи групи Perfect Continuous

Форми часів групи Perfect Continuous вказують на тривалу дію, що почалася до якогось певного моменту в минулому і триває в цей певний момент (або аж до цього моменту). Отже, часи групи Perfect Continuous виражають дію, яка почалася до моменту мовлення (Present Perfect Continuous Tense) або до моменту мовлення у минулому чи майбутньому (Past Perfect Continuous Tense і Future Perfect Continuous Tense) і триває аж до цього моменту.

Як і часи групи Continuous, часи групи Perfect Continuous виражають дію в її розвитку, як процес.

На тривалість дії звичайно вказують наступні вирази: *for some hours (впродовж декількох годин)*, *all the month (week) (весь місяць (тиждень))*, *since 1970 (з 1970 року)*, *all the morning (весь ранок)* та ін.

На українську мову дієслова цієї групи перекладаються відповідно дієсловами недоконаного виду в теперішньому, минулому та майбутньому часі.

Часи групи Perfect Continuous утворюються за допомогою дієслова **to be** у відповідній формі Present, Past або Future Perfect і Participle I основного дієслова.

The Present Perfect Continuous Tense.

Теперішній завершений тривалий час виражає дію, що тривала протягом певного часу до моменту мовлення. Цей час вживається для вираження дії, що почалася в минулому і тривала протягом певного періоду і/або все ще продовжується в цей момент, або щойно закінчилася.

have } + been + Participle I основного дієслова
has }

She came here an hour ago and has been waiting for you ever since. – Вона прийшла сюди годину тому і з тих пір ще на тебе чекає.

У питальній формі перше допоміжне дієслово ставиться перед підметом: Have you been working since morning? – Чи працюєш ти вже з ранку?

У заперечній формі після першого допоміжного дієслова вживається заперечна частка **not**: He has not been working since morning. – Він не працює з ранку.

Здебільшого на період тривалості дії вказують обставини часу, часто з прийменником **for** або **since**:

His father has been working at this plant **for** twenty years.

Його батько працює на цьому заводі двадцять років (*почав працювати двадцять років тому і працює досі*).

I have been waiting here **for** half an hour.

Я чекала тут півгодини (*дія почалася півгодини тому, тривала до моменту мовлення і щойно закінчилася*).

She has been teaching physics at our school **since** 1970.

Вона викладає фізику в нашій школі з 1970 року (і зараз викладає)

Також Present Perfect Continuous вживається в питальних реченнях з питальними словами **since when** (з я кого часу, відколи), **how long** (як

довго, скільки часу), якщо мова йде про період, що безпосередньо передує моменту мовлення:

Since when have you been working here? З якого часу ви працюєте тут?

How long have you been learning English? Скільки часу ви вивчаєте англійську мову?

Note. З дієсловами, що не вживаються з часами групи Continuous (дієслова сприйняття), замість Present Perfect Continuous вживається Present Perfect і перекладається на українську мову теперішнім часом:

How long have you known her? Скільки часу ви знаєте її?

You haven't seen me for years. Ви не бачили мене багато років.

The Past Perfect Continuous Tense.

Минулий завершений тривалий час виражає тривалу дію, яка почалася до якогось моменту в минулому і/або продовжувалася в цей момент, або закінчилася безпосередньо перед ним.

He had been working for two years at the plant before I came here. – Він вже попрацював на заводі два роки перед тим як я прийшов туди.

Past Perfect Continuous утворюється з допоміжного дієслова **to be** та дієприкметника теперішнього часу основного дієслова.

had + been + Participle I основного дієслова

His sister had been living in Kyiv for three years when I came to her. – Його сестра вже мешкала у Києві три роки коли я приїхав до неї.

Питальна форма: Had you been working for three month here?

Заперечна форма: You had not been working for three month here.

Отже, Past Perfect Continuous вживається, коли вказано період часу, протягом якого дія вже завершилась, тобто з такими позначеннями часу як **for two hours, for three month, for a long time** тощо. The Past Perfect Continuous перекладається на українську мову дієсловом у минулому часі недоконаного виду.

It had been raining for two hours when I left home. – Дощ йшов вже дві години, коли я вийшов з дому.

The Future Perfect Continuous Tense.

Майбутній завершений тривалий час вживається для вираження тривалої майбутньої дії, яка почнеться раніше іншої майбутньої дії (або моменту) і буде ще здійснюватися у момент його настання.

Слова-показники: **by..., for... o'clock** etc.

Як і інші часи цієї групи, Future Perfect Continuous вживається, коли вказано період часу, протягом якого дія буде здійснюватися. Future Perfect

Continuous перекладається на українську мову дієсловом недоконаного виду в майбутньому часі.

shall } + have been + Participle I основного дієслова
will }

I shall begin to work at ten o'clock in the morning (Future Indefinite). Я почну працювати о десятій ранку.

When you return home at five o'clock, I shall have been working for seven hours (Future Perfect Continuous). Коли ви повернетесь додому о п'ятій годині, я буду вже працювати впродовж сьоми годин.

By the first of October, 2010, he will have been working at the factory for fifteen years (Future Perfect Continuous). До першого жовтня 2010 року він буде працювати на фабриці вже п'ятнадцять років.

Зведена таблиця часів групи Perfect Continuous

Час	Форма		
	стверджувальна	питальна	заперечна
Present Perfect Continuous	I have been translating the article for two hours.	Have I been translating the article for two hours?	I have not been translating the article for two hours.
Past Perfect Continuous	I had been reading the book since morning when my brother came.	Had I been reading the book since morning when my brother came?	I had not been reading the book since morning when my brother came.
Future Perfect Continuous	I shall have been watching television for two hours tomorrow when you come.	Shall I have been watching television for two hours tomorrow when you come?	I shall not have been watching television for two hours tomorrow when you come.

ПАСИВНИЙ СТАН (THE PASSIVE VOICE)

В англійській мові дієслова вживаються в активному стані (The Active Voice) і пасивному (The Passive Voice). Якщо підметом речення є **суб'єкт дії**, то дієслово-присудок вживається в активному стані. Усі часові форми дієслова, розглянуті вище є формами активного стану. Якщо підметом речення є **об'єкт дії**, то дієслово-присудок вживається в пасивному стані.

Отже, пасивний стан вживається коли підмет є об'єктом дії (тобто на нього скерована дія).

Форма дієслова в пасивному стані є складною – вона складається з допоміжного дієслова **to be** у відповідному часі та дієприкметника минулого часу (Past Participle II) основного дієслова.

Зведена таблиця часів групи Indefinite, Continuous, Perfect у пасивному стані

	Indefinite	Continuous	Perfect
Present	$\left. \begin{array}{l} \text{am} \\ \text{is} \\ \text{are} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{Verb+ed} \\ \text{Participle II} \end{array} \right.$ is produced – вироблений, виробляється (взагалі)	$\left. \begin{array}{l} \text{am} \\ \text{is} \\ \text{are} \end{array} \right\} \text{ being} + \left\{ \begin{array}{l} \text{Verb+ed} \\ \text{Participle II} \end{array} \right.$ is being produced – виробляється (зараз)	$\left. \begin{array}{l} \text{has} \\ \text{have} \end{array} \right\} \text{ been} + \left\{ \begin{array}{l} \text{Verb+ed} \\ \text{Participle II} \end{array} \right.$ has been produced – вироблено, вироблений, було вироблено
Past	$\left. \begin{array}{l} \text{was} \\ \text{were} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{Verb+ed} \\ \text{Participle II} \end{array} \right.$ was produced – було вироблено, вироблявся	$\left. \begin{array}{l} \text{was} \\ \text{were} \end{array} \right\} \text{ being} + \left\{ \begin{array}{l} \text{Verb+ed} \\ \text{Participle II} \end{array} \right.$ was being produced – вироблявся (в той час)	$\text{had been} + \left\{ \begin{array}{l} \text{Verb+ed} \\ \text{Participle II} \end{array} \right.$ had been produced – було вироблено (вже)
Future	$\left. \begin{array}{l} \text{shall} \\ \text{will} \end{array} \right\} \text{ be} + \left\{ \begin{array}{l} \text{Verb+ed} \\ \text{Participle II} \end{array} \right.$ will be produced – буде вироблятися, буде вироблено	—	$\left. \begin{array}{l} \text{shall} \\ \text{will} \end{array} \right\} \text{ have been} + \left\{ \begin{array}{l} \text{Verb+ed} \\ \text{Participle II} \end{array} \right.$ will have been produced – буде вироблено (вже)

Часи групи Perfect Continuous не мають форми пасивного стану.

Способи перекладу на українську мову дієслів у пасивному стані

Дієслова в пасивному стані на українську мову перекладаються:

1. Сполученням дієслова “бути” зі скороченою формою дієприкметника пасивного стану: The temperature of the water was raised by heating. – Температуру води було піднято нагріванням.
2. Дієсловами, що закінчуються на **-ся**: When water vapour in the atmosphere is cooled, condensation results. – Коли водяна пара в атмосфері охолоджується, відбувається конденсація.
3. Дієсловом-присудком у складі неозначеного особового речення: We were shown a new laboratory. – Нам показали нову лабораторію.

Особливості вживання пасивного стану в англійській мові

В англійській мові пасивний стан вживається частіше, ніж в українській мові.

Якщо після присудка у пасивному стані знаходиться прийменник, який відноситься до дієслова, то при перекладі він вживається перед підметом.

This invention is much spoken about. – Про цей винахід багато говорять.

При перекладі присудка в пасивному стані слід пам’ятати, що деяким англійським перехідним дієсловам в українській мові відповідають неперехідні дієслова (вживаються з прийменниковим додатком: to follow – слідувати за, to influence – впливати на). На українську мову подібні дієслова-присудки перекладаються дієсловами в активному стані.

The report was followed by a discussion. – За доповіддю відбулася дискусія.

МОДАЛЬНІ ДІЄСЛОВА (THE MODAL VERBS)

В англійській мові є група дієслів (**can, may, must, ought, shall, should, will, would, need, dare**), які називаються **модальними**. Ці дієслова не позначають дії, а виражають лише відношення до неї, тобто можливість, вірогідність або необхідність здійснення дії, позначеною інфінітивом.

Особливості вживання модальних дієслів

- 1) не змінюються за особами та числами;
- 2) не мають особових форм дієслова (інфінітива, дієприкметника та герундія);

it. – Він не хотів робити цього. У питальному реченні виражає шанобливе прохання: **Would** you give me that book? – Дайте мені, будь ласка, цю книгу. (Не могли б ви дати мені цю книгу?)

Need – як модальне дієслово виражає необхідність виконання дії стосовно теперішнього або майбутнього часу і вживається у питальних і заперечних реченнях: **Need** we go there? – Нам треба йти туди? You **needn't** go there. – Вам не слід (не треба) йти туди.

Дієслова **should** і **ought to** майже не різняться за значенням. Кожне з них має лише одну форму.

Ought to – виражає моральний обов'язок, бажаність: You **ought to** give him a book. – Вам слід дати йому книгу.

Should – виражає менший ступінь зобов'язання (порівняно з **must**), перекладається як “слід”, “потрібно”: You **should** remember this rule. – Вам слід пам'ятати це правило. Також дієслово **should** вживається в риторичних запитаннях з питальним словом **why** для вираження подиву і обурення: **Why should** I feel guilty about it? – Чому я маю почувати себе винним у цьому?

Shall – як модальне дієслово у стверджувальних і заперечних реченнях вживається у другій і третій особах для вираження наказу, попередження, погрози, обіцянки, перестороги: You **shall** go into the dining room first. – Ти увійдеш у їдальню першою. У питальних реченнях модальне дієслово **shall** вживається у першій і третій особах при звертанні до співрозмовника з метою отримати від нього розпорядження, вказівку: **Shall** I read? – Мені читати?

Dare – мати сміливість або зухвальство зробити щось. Вживається переважно в питальних і заперечних реченнях: How **dare** you say that? – Як ви смієте казати це?

Еквіваленти модальних дієслів.

Модальні дієслова **must**, **can**, **may** мають не всі часові форми (**must** має форму тільки теперішнього часу, а **can** і **may** – теперішнього і минулого). Відсутні часові форми виражаються їх еквівалентами.

Зведена таблиця модальних дієслів та їх еквівалентів

Модальні дієслова та їх еквіваленти	Значення	Present Tense	Past Tense	Future Tense
Can	Фізична / розумова спроможність або можливість здійснювати дію	I, you, he, she, it, we, they can read	I, you, he, she, it, we, they could read	Еквівалент to be able to
To be able to	Фізична/розумова спроможність здійснити дію у майбутньому	I am able to read. You, we, they are able to read. He, she, it is able to read	I, he, she, it was able to read. You, we, they were able to read	I, we shall be able to read. You, we, they, he, she, it will be able to read
Must	Зобов'язання	I, you, he, she, it, we, they must read	Еквівалент had to	Еквівалент to have to
To have to	Повинність, змушеність (або необхідність за вимушеними обставинами)	I, you, we, they have to read. He, she, it has to read.	I, you, he, she, it, we, they had to read	I, we shall have to read. You, we, they, he, she, it will have to read.
To be to	Повинен (за планом, за домовленістю)	I am to read. You, we, they are to read. He, she, it is to read	I, he, she, it was to read. You, we, they were to read	
Ought to Should	Моральний обов'язок, порада, рекомендація	I, you, he, she, it, we, they should read ought to read		

May	Дозвіл (мені дозволено)	I, you, he, she, it, we, they may read	I, you, he, she, it, we, they might read	Еквівалент to be allowed to
To be allowed to	Дозвіл (зробити щось у майбутньому)	I am allowed to read. You, we, they are allowed to read. He, she, it is allowed to read	I, he, she, it was allowed to read. You, we, they were allowed to read	I, we shall be allowed to read. He, she, it will be allowed to read

Еквівалент модального дієслова **to have to** українською мовою може перекладатися – “повинен, доводиться” (за певними обставинами).

I had to stay at the laboratory to complete the experiment. – Мені довелося залишитися (я повинен бути) в лабораторії, щоб завершити експеримент.

Дієслово to be в модальному значенні.

В англійській мові для вираження повинності, необхідності, зумовленої певною домовленістю, попереднім планом (розкладом, графіком), наказом тощо вживається дієслово **to be + Infinitive**. Дієслово **to be** в модальному значенні вживається в теперішньому і минулому часах групи Indefinite і перекладається українською мовою “повинен, прийдеться, потрібно буде (було)”:

The train is to arrive at 8 o'clock.   Потяг повинен прибути о 8 годині.

The train was to arrive at 8 o'clock yesterday.   Потяг повинен був прибути о 8 годині вчора.

НЕОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА (VERBALS)

Інфінітив, дієприкметник, герундій – це неособові форми дієслова, що мають наступні особливості:

- 1) виражають дію без вказівки на особу, число, час і спосіб;
- 2) не можуть бути присудком, а лише значимою частиною присудка;
- 3) мають форми активного і пасивного стану та часу (Indefinite, Continuous, Perfect, Perfect Continuous), які вказують лише на те, як протікала дія по відношенню до дії, що виражена присудком;

- 4) можуть виступати в реченні в різних функціях: підмету, частини присудку, додатку, означення і обставини;
- 5) поєднують в собі ознаки двох частин мови (інфінітив – дієслова і іменника, дієприкметник – прикметника і дієслова, герундій – іменника та дієслова);
- 6) можуть вживатися у сполученні з залежними словами, утворюючи звороти – конструкції, які складаються з іменника або займенника і однієї з неособових форм дієслова; перекладаються підрядним або простим реченням.

ІНФІНІТИВ (THE INFINITIVE)

Інфінітив – неособова форма дієслова, що поєднує в собі властивості дієслова і іменника. Інфінітив – це основна форма дієслова, яка називає дію і відповідає на запитання **що робити? що зробити?**: to write – писати, to answer – відповідати; від інфінітива утворюються всі особові форми дієслова. Формальною ознакою інфінітива є наявність частки **to** перед дієсловом. В англійській мові інфінітив має одну просту і п'ять складних форм.

Форми інфінітива.

Дія	Форми інфінітива	Active Voice	Passive Voice
Виражають дію, що є одночасною з дією, яку виражено дієсловом-присудком	Indefinite	to write, to answer	to be written, to be answered
	Continuous	to be writing, to be answering	—
Виражають дію, що передувала дії, яку виражено дієсловом-присудком	Perfect	to have written, to have answered	to have been written, to have answered
	Perfect Continuous	to have been writing, to have been answering	—

Перфектна форма інфінітива перекладається українською мовою дієсловом минулого часу.

Функції інфінітива та способи їх перекладу.

Функція	Приклад	Спосіб перекладу
Підмет	To study well is our task.	Добре вчитися наше завдання.
Іменна частина складного присудку	Our task is to study well.	Наше завдання – добре вчитися.
Додаток	I like to read.	Мені подобається читати (читання).
Обставина vtnb	To study well we must work hard.	Для того, щоб добре вчитися, ми повинні багато працювати.
Означення	The text to be translated is interesting.	Текст, що треба перекласти – цікавий.

ОБ’ЄКТНИЙ ІНФІНІТИВНИЙ ЗВОРОТ (THE OBJECTIVE INFINITIVE CONSTRUCTION)

Об’єктний інфінітивний зворот (складний додаток) складається з підмета в загальному відмінку або займенника в об’єктному відмінку та інфінітиву:

I want them to come.

Я хочу, щоб вони прийшов.

We suppose the ship to arrive tonight.

Ми гадаємо, що корабель
прибуде сьогодні ввечері.

Конструкція “Об’єктний інфінітивний зворот” вживається після дієслів, що виражають:

1. Бажання	2. Припущення	3. Пізнавальні процеси
want – хотіти wish – бажати I should like – я хотів би he’d like – він хотів би	suppose – припускати expect – чекати consider – вважати assume, believe, hold – гадати	find – виявляти note – зазначати state – встановлювати claim – стверджувати know – знати think – думати show – показувати

4. Фізичне сприйняття	5а) Примушення	5б) Дозволення, прохання
watch, observe – спостерігати see – бачити hear – чути feel – відчувати Після цих дієслів інфінітив вживається без частки to	cause – викликати, спричиняти force, get, make – примушувати order, demand – наказувати Після дієслова make інфінітив вживається без частки to	allow, permit – дозволяти enable – давати можливість request – просити

Українською мовою “Об’єктний інфінітивний зворот” перекладається додатковим підрядним реченням, яке приєднується сполучниками “**що, щоб або як**”:

They believe us to have made the experiment.	Вони вважають, що ми виконали експеримент.
We saw him enter the institute.	Ми бачили, як він увійшов до інституту.

СУБ’ЄКТНИЙ ІНФІНІТИВНИЙ ЗВОРОТ (THE SUBJECTIVE INFINITIVE CONSTRUCTION)

Суб’єктний інфінітивний зворот (складний підмет) складається з іменника (прийменника) в загальному (називному) відмінку і інфінітиву: **They are said to work** much at their English. – Говорять, що вони багато працюють над англійською.

Суб’єктний інфінітивний зворот вживається з дієсловами:

а) у пасивному стані:

to say – говорити	is, are said – говорять
to see – бачити	is, are seen – бачать
to know – знати	is, are known – відомо
to consider – вважати	is, are considered – вважають
to expect – сподіватися	is, are expected – сподіваються
to hear – слухати	is, are heard – чутно
to suppose – припускати	is, are suppose – припускають
to report – повідомляти	is, are reported – повідомляють

Birds were heard to sing in the garden. Було чути, як співають пташки у саду.

He was seen to enter the house. Бачили, як він входив у будинок.

б) в активному стані:

to seem, to appear – здаватися

to prove, to turn out – виявлятися

He seems to know this subject well. Здається, що він знає цей предмет добре.

She proved to be a good student. Виявилось, що вона добра студентка.

в) зі сполученнями:

to be likely – очевидно

to be unlikely – навряд, чи

to be sure – напевно

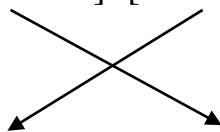
to be certain – безумовно

He is unlikely to come back so soon. – Навряд, чи він повернеться так швидко.

На українську мову речення з суб'єктним інфінітивним зворотом перекладаються наступним чином: присудок перекладається безособовим реченням (головним), а підмет з інфінітивом – підрядним додатковим реченням, яке приєднується сполучником “що”.

Структура перекладу наступна:

1   2
[This book]¹ [is known]² to be very interesting.

2   1
[Відомо], що [ця книга] дуже цікава.

Інфінітивний зворот з прийменником for.

Інфінітивний зворот, що складається з прийменника **for** + іменник (або прийменник) + інфінітив на українську мову перекладається:

1) підрядним реченням, що вводиться сполучниками “що, щоби, для того щоб”: It is important for the researchers to fulfil their work in time. – Важливо, щоб дослідники виконали роботу вчасно.

- 2) іменником: We waited for the power station to start. – Ми очікували на запуск електростанції.
- 3) інфінітивом: It is difficult for her to solve this problem. – Їй важко вирішити цю проблему.

ДІЄПРИКМЕТНИК (THE PARTICIPLE)

Дієприкметник – неособова форма дієслова, що має властивості дієслова і прикметника. В англійській мові є два дієприкметника – дієприкметник теперішнього часу (Present Participle або Participle I) і дієприкметник минулого часу (Past Participle або Participle II).

Дієприкметник теперішнього часу (Participle I) утворюється шляхом додавання суфіксу **-ing** до основи дієслова.

Дієприкметник минулого часу утворюється:

- 1) у стандартних (правильних) дієслів – шляхом додавання закінчення **-ed** до основи дієслова: solved, asked;
- 2) у нестандартних (неправильних) дієслів – шляхом змінення форми дієслова: seen, gone, built.

Форми дієприкметника.

Дія	Форми дієприкметника	Active Voice	Passive Voice
Виражає дію, що є одночасною з дією, яку виражено дієсловом-присудком	Participle I (Indefinite)	asking	being asked
Виражає дію, що є одночасною з дією, яку виражено дієсловом-присудком, а також дію, безвідносно до часу	Participle II (Indefinite)	—	gone, asked
Виражає дію, що предувала дії, яку виражено дієсловом-присудком	Perfect Participle	having asked	having been asked

Функції дієприкметників і способи їх перекладу.

Функція	Приклад	Спосіб перекладу
Participle I (Active)		
1. Означення: а) після іменника	The man reading a book is our teacher.	1) Дієприкметником теперішнього часу активного стану з суфіксами -юч(ий), -юч(а), -юч(е), -уч(ий), -уч(а), -уч(е), -яч(ий), -яч(а), -яч(е), -ач(ий), -ач(а), -ач(е), -л(ий), -л(а), -л(е). 2) Означальним підрядним реченням. Людина, що читає книгу, наш вчитель. Дієприкметником теперішнього часу активного стану з суфіксами -юч(ий), -юч(а), -юч(е), -уч(ий), -уч(а), -уч(е), -яч(ий), -яч(а), -яч(е), -ч(ий), -ач(а), -ач(е), -л(ий), -л(а), -л(е). Швидкість текучої води залежить від...
б) перед іменником	The velocity of the flowing water depends ...	
2. Обставина частіше із сполучниками (while, when)	(When) translating the article he consulted the dictionary	1) Дієприслівником недоконаного виду з суфіксами -ючи, -учи, -ячи, -ачи. Перекладаючи статтю, він користувався словником. 2) Обставинним підрядним реченням. Коли він перекладав статтю, він користувався словником. 3) Іменником з прийменником "при". При перекладі статті він користувався словником.
Participle I (Paissive)		
1. Означення	The research being carried out is of great importance.	Означальним підрядним реченням. Дослідження, що проводиться, має велике

		значення.
2. Обставина (часу, причини)	Being used for different purposes, water is very valuable substance.	1) Обставинним підрядним реченням зі сполучниками “тоді, так як”. Так як вода використовується для різних цілей, вона є дуже цінною річовиною.
<i>Participle II</i>		
1. Означення: а) перед словом	The installed apparatus will help us in our work.	1) Дієприкметником пасивного стану з суфіксами -н-, -ен-, -єн-, -т-. Встановлене обладнання допоможе нам в нашій роботі.
б) після слова, що означається	Apparatus installed in our laboratory will greatly help us in our work.	1) Дієприкметником пасивного стану з суфіксами -н-, -ен-, -єн-, -т-. Обладнання, встановлене у нашій лабораторії, допоможе нам у нашій роботі. 2) Підрядним означальним реченням. Обладнання, яке встановлено в нашій лабораторії,...
2. Обставина (часто із сполучниками when, if)	When offered to work abroad, A. Popov refused. When melt ice turns into the water.	1) Обставинним підрядним реченням. Коли А. Попову запропонували працювати за кордоном, він відмовився. 2) іменником з прийменником “при”. При таянні лід перетворюється у воду.

<i>Perfect Participle</i>		
Виражає дію, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком.		
<i>Active</i>		
Обставина	Having finished the work he left the laboratory.	1) Дієприслівником доконаного виду. Закінчивши роботу, він пішов з лабораторії. 2) Обставинним підрядним реченням із сполучниками “після того як, коли, так як”. Після того як він закінчив роботу, він пішов з лабораторії.
<i>Passive</i>		
Обставина	Having been given all the instructions the students were able to start the experiment.	Обставинним підрядним реченням із сполучниками “після того як, коли, так як”. Після того як студентам дали всі вказівки, вони змогли почати експеримент.

З В О Р О Т И

В англійській мові дієприкметник, як і інфінітив утворює синтаксичні комплекси з іменниками та займенниками. Дієприкметник входить до складу трьох комплексів або зворотів: “Об’єктний відмінок з дієприкметником”, “Називний відмінок з дієприкметником” і “Незалежний дієприкметниковий зворот”.

“Об’єктний відмінок з дієприкметником” і “Називний відмінок з дієприкметником” вживаються з дієсловами: **to assume, to expect, to think, to consider** – вважати, **to see** – бачити, **to hear** – чути тощо.

1) Зворот “Об’єктний відмінок з дієприкметником” (**Accusative with the Participle** або **The Objective Participle Complex**) складається з іменника у загальному відмінку або особового займенника в об’єктному відмінку та дієприкметника (іноді зі сполучником **as**).

Вживається після дієслів **to see, to hear, to feel, to watch, to notice, to find, to observe**. Перекладається підрядним реченням зі сполучниками “як” або “що”:

I watched the snow falling.	Я спостерігав, як падає сніг.
We see them (the boys) playing football.	Ми бачили, як вони (хлопчики) грали у футбол.

- 2) Зворот “Називний відмінок з дієприкметником” (**Nominative with the Participle** або **The Subjunctive Participle Complex**) складається з іменника у загальному відмінку або особового займенника в називному відмінку та дієприкметника (іноді зі сполучником **as**), якому передують дієслова **to see, to hear, to feel, to watch, to notice, to find, to observe, to consider, to believe** у пасивному стані. Цей зворот перекладається підрядним реченням, яке приєднується неозначено-особовим зворотом (“бачать, що...”; “вважають, що...” тощо):

A plane was heard flying high in the sky. Було чути, як високо в небі летів літак.

The work was considered finished. Роботу вважали завершеною.

They (the boys) are seen playing football. Бачать, як вони (хлопчики) грають у футбол.

НЕЗАЛЕЖНИЙ ДІЄПРИКМЕТНИКОВИЙ ЗВОРОТ (THE ABSOLUTE PARTICIPIAL CONSTRUCTION)

Характерною особливістю незалежного дієприкметникового звороту є наявність власного підмета, вираженого іменником у загальному відмінку або займенником в називному відмінку, до якого відноситься дія, що виражена дієприкметником (Participle I).

В залежності від місця у реченні незалежний дієприкметниковий зворот на українську мову перекладається:

- 1) якщо знаходиться на початку речення – підрядним обставинним реченням зі сполучниками “коли, після того як, так як, якщо”.

The letter being written, I went to post it. Коли лист був написаний, я пішла відправити його.

The fog having vanished, it proved possible to continue our observations. Після того як туман розсіявся, виявилось можливим продовжувати наші спостереження.

- 2) деякі незалежні дієприкметникові звороти можуть починатися з прийменника **with**. Такий зворот вживається у функції обставини способу дії або супровідних обставин і перекладається на українську мову дієприслівниковим зворотом або самостійним реченням (безсполучниковим або з сполучниками “причому, а, і, але”):

With the temperature falling rapidly, we could not proceed with our падала, ми не змогли продовжувати

experiment out of doors.

наш експеримент на свіжому повітрі.

We have three lectures today, the last being on physics.

Сьогодні у нас три лекції, причому остання з фізики.

Дієприкметник у незалежному дієприкметниковому звороті перекладається як підмет в теперішньому, минулому і майбутньому часі в залежності від часу дієслова-присудка основної частини речення і форми дієприкметника.

Незалежний дієприкметниковий зворот у тексті можна впізнати за наступними формальними ознаками:

- 1) незалежний дієприкметниковий зворот завжди виділяється комою;
- 2) перед дієприкметником знаходиться іменник в загальному відмінку, або займенник в називному відмінку.

Незалежний дієприкметниковий зворот слід відрізнити від означального дієприкметникового зворота, який також може вживатися після іменника-підмета. Визначальною ознакою означального дієприкметникового зворота є наявність присудку відразу ж після дієприкметникового зворота і відсутність коми.

Порівняйте:

Rain falling to the land soil erodes. (незалежний дієприкмет-никовий зворот). Коли випадає дощ, ґрунт зазнає ерозії.

Rain falling to the land erodes the soil. Дощ, що випадає на землю спричиняє ерозію.

ГЕРУНДІЙ (THE GERUND)

Герундій – це неособова форма дієслова, що має властивості дієслова і іменника. Формальною ознакою герундія є закінчення **-ing**: Seeing is believing. – Бачити – значить вірити.

Герундій має наступні особливості: перед герундієм може знаходитися прийменник, іменник в загальному або присвійному відмінках, присвійний займенник або дієслово. На українську мову герундій перекладається в залежності від виконуваної функції:

- 1) віддієслівним іменником;
- 2) інфінітивом;
- 3) дієприкметником;
- 4) дієсловом в особовій формі у складі підрядного речення.

Форми герундія

Дія	Форми дієприкметника	Active Voice	Passive Voice
Виражає дію, що є одночасною з дією, яку виражено дієсловом-присудком	Indefinite	writing	being written
Виражає дію, що передувала дії, яку виражено дієсловом-присудком	Perfect	having written	having been written

Функції герундія і способи його перекладу

Функція	Приклад	Спосіб перекладу
Підмет	Reading is my favourite occupation.	1) Читати (інфінітив) – моя улюблена справа. 2) Читання (віддієслівний іменник) – моя улюблена справа.
Додаток: а) прямиий б) прийменниковий	I like reading. We thought of solving the water supply problem as soon as possible.	1) Я люблю читати (інфінітив). 2) Я люблю читання (віддієслівний іменник) 1) Ми думали про рішення (іменник) проблеми водопостачання якомога швидше. 2) Ми думали про те, щоб вирішити проблему (підрядне додаткове речення) водопостачання якомога швидше. 3) Ми думали вирішити (інфінітив) проблему водопостачання якомога швидше.

<p>Означення (частіше всього з прийменниками або після іменника)</p>	<p>There are different ways of solving this problem.</p> <p>The necessity of solving problem is obvious.</p>	<p>Існують різні способи вирішення (іменник) цієї проблеми.</p> <p>Необхідність вирішити (інфінітив) цю проблему очевидна.</p>
<p>Частина складного присудка: а) іменникова частина</p> <p>б) дієслівна частина</p>	<p>My hobby is reading books.</p> <p>This case is worth mentioning.</p>	<p>1) Моє захоплення – читати (інфінітив) книги.</p> <p>2) Моє захоплення – читання (іменник) книг.</p> <p>1) Цей випадок варто згадати (інфінітив).</p> <p>2) Цей випадок вартий згадування (іменник).</p>
<p>Обставина а) часу (з прийменниками on, in, after, before, upon)</p> <p>б) способу дії (з прийменниками without, by)</p>	<p>After graduating from the Institute we'll work at the weather-station.</p> <p>He went out of the room without saing a word.</p> <p>We learnt a great deal by solving this problem.</p>	<p>Після закінчення (іменник з прийменником) інституту ми працюватиме на метеорологічній станції.</p> <p>1) (дієприслівником) Він залишив кімнату, не сказавши ані слова.</p> <p>2) (іменник) Ми навчилися багато чому шляхом вирішення цієї проблеми.</p> <p>3) (підрядним реченням, що вводиться сполучниками “тим, що”, “завдяки тому, що”) Ми навчились багатьом речам завдяки тому, що вирішили цю проблему.</p>

в) мети (з прийменником for)	We have been sent there for solving this problem.	1) (іменник) Нас надіслано для вирішення цієї проблеми. 2) (підрядним реченням з вставними сполучниками “для того, щоб”) Нас надіслано сюди для того, щоб вирішити цю проблему.
--------------------------------------	---	--

Герундій в пасивному стані на українську мову перекладається дієсловом-присудком в неозначено-особовому реченні.

We knew nothing of his being appointed to a new job. – Ми нічого не знали про те, що його призначили на нову роботу.

Герундіальний зворот.

Герундіальний зворот, що складається із присвійного займенника або прийменника в присвійному відмінку і герундія на українську мову перекладається підрядним реченням, що приєднується вставними словами “що”, “щоби”, “тощо”, “того, що”, “в тому, що”.

Іменник або займенник, що знаходиться перед герундієм, стає в українській мові підметом підрядного речення, а герундій – присудком.

We know of our teacher giving a consultation twice a week. – Ми знаємо, що наш викладач консультує два рази на тиждень.

Герундій у формі пасивного стану перекладається на українську мову дієсловом-присудком в неозначено-особовому реченні.

His (my friend's) taking part in this work helped me greatly.   Те, що він (мій друг) брав участь в цій роботі, дуже допомогло мені.

They objected to the books being sent immediately.   Вони заперечували проти того, щоб книжки було відослано негайно.

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ (THE IMPERATIVE MOOD)

Наказовий спосіб виражає прохання, пораду, наказ. Коли прохання або наказ звернено до другої особи, вживається проста форма наказового способу, що співпадає з інфінітивом без частки to:

Be careful.   Будь(те) обережним (обережні).

Check up the data.

Перевір(те) дані.

Заперечна форма наказового способу утворюється за допомогою дієслова **to do** і заперечення **not**, які ставляться перед інфінітивом основного дієслова без частки **to**.

Do not (Don't) open the window. – Не відчиняй(те) вікно.

Для вираження наказу або прохання, що відносяться до інших осіб вживається аналітична (складна) форма наказового способу. Вона утворюється за допомогою дієслова **to let** в наказовому способі, за яким знаходиться іменник у загальному відмінку або займенник в об'єктному відмінку (*me, him, her, it, us, them*) і інфінітив основного дієслова без частки **to**. На українську мову такі речення перекладаються зі словами “хай, давайте”:

Let the students read.

Хай студенти читають.

Let us read the text.

Давайте читати текст.

Let's (скорочена форма let us)

Давай підемо туди.

go there.

Заперечна форма утворюється за допомогою допоміжного дієслова **do not (don't)** для всіх осіб.

Don't let him speak at the lesson. – Хай він не розмовляє на уроці / Не дозволяйте йому розмовляти на уроці.

УМОВНИЙ СПОСІБ (THE SUBJUNCTIVE MOOD)

Умовний спосіб використовується тоді, коли виконувач дії розглядає дію не як реальний факт, а як припущення, бажану або можливу за певних умов дію.

В українській мові умовний спосіб передається сполученням дієслова у формі минулого часу з часткою **би** і має одну форму для теперішнього і минулого часів.

I would see him. – Хотів би я бачити його (вчора, сьогодні, завтра).

Форми умовного способу.

Для вираження умовного способу в англійській мові існують наступні форми:

I. Прості (синтетичні) форми:

- а) Інфінітив дієслова без частки **to** для всіх осіб однини і множини: It is necessary that he be here. – Необхідно, щоб він був тут.
- б) Форма, що співпадає з Past Indefinite для всіх осіб однини і множини в реченнях, що відносяться до теперішнього і майбутнього часів, при

чому дієслово **to be** завжди вживається у формі множини – **were**: I wish he were a hydrologist. – Мені б хотілось, щоб він був гідрологом.

II. Складні (аналітичні) форми:

- а) Сполучення дієслів **should, would** з інфінітивом дієслова (основного) без частки **to**. Якщо в реченні мова йде про теперішній або майбутній час, вживається Indefinite Infinitive (простий неозначений інфінітив): The workers demand that their living standard should be raised. – Працівники вимагають, щоб їх життєвий рівень було підвищено.

Якщо дія відноситься до минулого, вживається Perfect Infinitive (перфектний інфінітив): It would have been impossible to make such calculations without computers. – Було б неможливо проводити такі розрахунки без ЕОМ.

- б) Сполучення модальних дієслів **could** і **might** з інфінітивом (Indefinite або Perfect). При цьому модальні дієслова зберігають своє лексичне значення, але перекладаються на українську мову формою умовного способу:

You could do it. Ви могли б зробити це.

You might have consulted the dictionary while translating the article. Ви могли б користуватися словником при перекладі статті.

Вживання форм умовного способу.

- а) У підрядних додаткових реченнях, коли дієслово-присудок головного речення виражає бажання, наказ, вимогу, сумнів, припущення (**to wish, to order, to require, to demand, to suggest, etc.**): The teacher suggested that we should translate this text without a dictionary. – Викладач запропонував, щоб ми переклали цей текст без словника.
- б) У підрядних реченнях з підметами, що вводяться сполучником **that** після безособових зворотів типу: It is necessary that the work should be done today. – Необхідно, щоб робота була зроблена сьогодні.
- в) У підрядних обставинних реченнях способу дії, що вводяться сполучниками **as if, as though**: He behaved as if he were never here. – Він поведив себе так, наче ніколи не був тут.
- г) У простих реченнях, що виражають побажання або припущення: I would like to read this book. – Мені б хотілося прочитати цю книгу.
- г) У підрядних реченнях мети, що приєднується сполучниками **lest, that so that, in order that**: Put down your home-task lest you should forget it. – Запишіть домашнє завдання, щоб не забути про нього.

Додаткові підрядні речення з дієсловом WISH.

У реченнях з дієсловом **wish** виражається бажання того, щоб змінився хід подій. Традиційно виділяються дві форми умовного способу після дієслова **wish**.

Це залежить від того, яка дія виражається дієсловом в підрядному реченні. Для вираження дії, одночасної з дією, що виражена з дієсловом-присудком головного речення, в підрядному вживається The Past Subjunctive від дієслова **to be (were)** для всіх осіб або The Past Indefinite від всіх інших дієслів. Зазначимо, що **was** також можливий в реченнях з **wish** для першої і третьої особи і типовий для розмовної англійської: *I wish it were Sunday today = I wish it was Sunday today.* – Шкода, що сьогодні не неділя.

Якщо дієслово підрядного речення виражає дію, що передує дії, яка виражена в головному реченні, то дієслово стоїть в Past Perfect в значенні умовного способу.

I wish | he were/was with us. – Я б хотів, щоб він був з нами.
 I wish | he had more free time. – Я б хотів, щоб у нього було більше вільного часу.
 I wish | we had seen him yesterday. – Я б хотів, щоб ми зустріли його вчора.

У реальному функціонуванні існує проблема узгодження різних часів з **wish**. У наступних прикладах показано, як вживаються різні часи з **wish**:

Без дієслова <i>wish</i>		З дієсловом <i>wish</i>	
Ситуація	Приклад	Ситуація	Приклад
Теперішній неозначений час	I'm not handsome. — Я не є гарним.	Минулий неозначений час	I wish I was handsome. — Шкода, що я не привабливий.
	I hardly ever get letters. — Я майже не одержую листів.		I wish I got more letters. — Добре було б одержувати більше листів.
	You work too much. — Ви занадто багато працюєте.		I wish you didn't work so much. — Шкода, що ви занадто багато працюєте (Я би не хотіла, щоб ви так багато працювали).
Теперішній тривалий час	It's raining. — Йде дощ.	Минулий тривалий час	I wish it wasn't raining. — Шкода, що йде дощ.
	I'm going to Bristol tomorrow. — Завтра я їду до Бристоля.		I wish I wasn't going to Bristol. — Мені б не хотілося їхати до Бристоля.

Минулий неозначений час	She said something unpleasant. — Вона сказала щось неприємне.	Минулий доконаний час	She wishes she hadn't said it. — Добре було б, коли б вона цього не казала.
Теперішній доконаний час	I've lost my bicycle. — Я загубив велосипед.	Минулий доконаний час	I wish I hadn't (lost it). — Шкода, що я загубив велосипед.
Be going to	I'm going to do an exam tomorrow. — Завтра я збираюся скласти іспит.	Wish-was/were going to	I wish I wasn't (going to do it). — Добре було б, коли б завтра мені не треба було скласти іспит.
Will	She will keep singing in the bath. — Вона весь час співає у ванні.	Would	I wish she wouldn't sing in the bath. — Мені б не хотілося, щоб вона весь час співала у ванній кімнаті (Коли ж вона припинить співати у ванній кімнаті!).
	You will talk all the time. — Ви весь час розмовляєте.		I wish you would shut up. — Мені б хотілося, щоб ти замовкнув.
	Will you give her a message for me? — Чи не перекажеш ти їй моє прохання?		I wish you'd give her a message for me. — Чи не могли би ви переказати їй моє прохання?

SUPPOSITIONAL MOOD II

wish + V²

wish + had + V³

wish + would + V¹

Subjunctive II вживається в підрядних додаткових реченнях, якщо присудок головного речення виражений дієсловом **to wish**. У цьому випадку Subjunctive II виражає бажану дію або стан, що суперечить дійсності.

Якщо дія підрядного речення відбувається одночасно з дією головного, в підрядному реченні вживається Present Subjunctive II, а якщо дія підрядного передувє дії головного, то в підрядному реченні вживається Past Subjunctive II:

I wish I knew where you are and what you are doing.

Мені хотілося б знати, де ти і що ти робиш зараз.

I wish I were only joking.

Добре було б, коли б я лише

I wish I had not told you about it. жартував. Шкода, що я розповів вам про це.

We all wished that we had stopped there. Ми всі жалкували, що не зупинилися там.

Примітка: Якщо дія підрядного речення є майбутньою стосовно дії головного, воно виражає бажання, здійснення якого мало ймовірно. У цьому разі в підрядному реченні вживаються сполучення **would** або **could** з інфінітивом:

I wish she **would come** home. Добре було б, коли б вона прийшла додому.

I wish you **could give** the book to me. Мені хотілося б, щоб ти дав цю книгу мені.

В українській мові реченню з **wish** можуть відповідати наступні фрази: “шкода, що...”, “добре було б...”, “хотілось би...”.

I wish he were here. | – (Як) шкода, що його немає з нами.
 | – (Як) мені хотілося б, щоб він був з нами.
 | – Добре було б, щоб він був тут.

РЕЧЕННЯ (THE SENTENCE)

За метою висловлювання речення можуть бути розповідними, наказовими, питальними, окличними.

Розповідні речення.

В англійській мові у розповідному реченні існує суровий прямий порядок слів: підмет, присудок, додаток, обставина. Деякі обставини можуть передувати підмету.

Обставина	Підмет	Присудок	Додаток	Обставина
Yesterday	He he	brings did not return	me new magazines	every week. from Odessa.

Порядок слів і службові слова (прийменники, артиклі тощо) в англійській мові є засобами вираження граматичних значень слів і їх зв'язків у реченні.

Часто тільки за місцем у реченні можна визначити яким членом речення є дане слово.

He **visits** us very often. Він часто **відвідує** нас (присудок).

His **visits** are always pleasant to Його **відвідування** завжди

us.

приємні для нас (підмет).

Питальні речення.

В англійській мові існує чотири види питань: загальні, спеціальні, альтернативні та розділові.

I. Загальні питання.

Це питання, які відносяться до всього речення і потребують короткої відповіді “так” або “ні”. Ці питання завжди починаються:

1) Дієсловами **to be, to have**:

Is she a doctor? – Yes, she is.

Have they already translated the article? – No, they haven't.

2) Допоміжними дієсловами:

Does he go in for sports? – Yes, he does.

Are you writing a letter. – No, I am not.

3) Модальними дієсловами:

May I come in? – Yes, you may.

II. Спеціальні питання.

Це питання, що відносяться до якого-небудь члену речення і потребують повної конкретної відповіді. Зазвичай за питальним словом **who, what, when, where, why, whose, how many, how much** стоїть допоміжне дієслово: When will you go to the institute? – I shall go to the Institute at 9 o'clock in the morning.

При питанні до підмета або до його означення зберігається прямий порядок слів. Замість підмета ставиться:

1) питальні займенники **who** (хто), **what** (що), які зазвичай вживаються з дієсловом третьої особи однини;

2) зі сполученням питального слова з підметом: Whose books are on the table?

Якщо наприкінці спеціального питання стоїть прийменник, то він відноситься до питального слова: What is this text about?

III. Альтернативні питання.

Це питання, які складаються з двох загальних питань, що об'єднані сполучником **or** (або), що пропонують можливість вибору: Do you or does your friend study at the Institute? – I study at the Institute.

IV. Розділові питання.

Ці питання складаються з стверджувального речення і короткого загального питання. Коротке загальне питання має питальну заперечну форму, якщо перша частина – стверджувальна, і питально-стверджувальну, якщо перша частина – заперечна.

На українську мову розділове питання перекладається словами “чи не так?”, “так, чи...”, “чи не правда?”:

You have a book, haven't you?

У вас є книга, чи не так?

You don't know English well,

Ви не знаєте англійської мови

do you?

добре, чи не правда?

Безособові і неозначено-особові речення.

В англійській мові речення обов'язково повинно мати підмет, тому в безособових реченнях використовується формальний підмет **it** і на українську мову не перекладається:

It is morning.

Ранок.

It is cold.

Холодно.

В неозначено-особових реченнях в якості формального підмета часто вживаються займенники **one** і **they**, які як правило, не перекладаються на українську мову: They say he is the best student of your group. – Говорять, що він кращий студент вашої групи.

В реченнях з підметом **one** – неозначений займенник **one** або перекладається з словами “усякий, кожний” або зовсім не перекладається: **One** must know that... – Необхідно знати..., Кожен повинен знати...

Речення з вставним словом “there”.

В реченнях **there is (there are)** слово **there** представляє собою формальний підмет і на українську мову не перекладається. Дієслово **to be** у такій конструкції може вживатися в різних часових формах і узгоджується із іменником, який знаходиться безпосередньо за ним.

Переклад речення з цим зворотом слід починати зазвичай з обставини. При відсутності обставини переклад починається з самого звороту.

There is important information
in this article.

В цій статті є важлива
інформація.

There are many methods to
choose from.

Існує великий вибір методів.

Посилююча (емфатична) конструкція It is/was...that/who, when.

Для виділення будь-якого члену речення в англійській мові вживається складнопідрядне речення з конструкцією **it is/was... that/who**, що зазвичай перекладається на українську мову простим реченням із словами “саме”, “це”, “тільки”, “як раз” перед членом речення, що виділяється.

It is in the Soviet Union that the first manned space flight took place. – Саме у Радянському Союзі було здійснено перший космічний політ з людиною на борту.

Складнопідрядне речення.

Воно складається з головного речення та підрядного, що приєднується до нього за допомогою підрядних сполучників, сполучних слів або без сполучників.

В залежності від місця та виконуваної функції в реченні розрізняють наступні види підрядних речень:

I. Підметові і присудкові підрядні речення.

Підрядними підметовими називаються такі речення, які уточнюють підмет головного речення, виражений займенником, що виступає у ролі підмета головного речення і відповідає на питання називного відмінку “хто?”, “що?”.

Підметові підрядні речення приєднуються до головного речення наступними сполучниками або сполучними словами **that** – що, **whether** – або, **who** – хто, **what** – що, **which** – який, **when** – коли, **where** – де, **why** – чому, **how** – як.

That water is important for our life is known to everybody. – Те, що вода важлива для нашого життя, відомо всім.

Підрядними присудковими називаються речення, що пояснюють присудок головного речення, виражений займенником.

Присудкові підрядні речення є іменною частиною присудку головного речення і знаходяться після дієслова-зв'язки. Вони приєднуються тими ж сполучниками та сполучними словами, що й підметові підрядні речення.

The question was how to explain this phenomenon. – Питання полягає в тому, як пояснити це явище.

II. Додаткові підрядні речення.

Додаткові підрядні речення уточнюють додаток головного речення виражений займенником, або слугують додатком до якого-небудь члена головного речення. Підрядні додаткові речення приєднуються до головного сполучними словами і сполучниками **that** – що, **what** – що (який), **who** – хто, **whom** – кого (кому), **whose** – чий, **when** – коли, **why** – чому.

Додаткові підрядні речення можуть з'єднуватися з головним реченням і без сполучників. Але при перекладі на українську мову вживання сполучника обов'язкове.

Unfortunately some students believe it is not necessary to study every day. – Нажаль, деякі студенти вважають, що вчитися щоденно не обов'язково.

III. Означальні підрядні речення.

Підрядними означальними називаються речення, які пояснюють будь-який член головного речення, виражений іменником. Отже, означальне підрядне речення, як і означення в простому реченні, може відноситись і до головних, і до другорядних членів речення. Приєднується до головного речення за допомогою сполучних слів і сполучників: **who**, **whom**, **whose**, **which**, **that**, **where**, **when**, **why**.

The problem which the author raised is extremely important. – Питання, яке порушив автор, є надзвичайно важливим.

Означальні підрядні речення можуть з'єднуватися з головним реченням безсполучниковим способом. Сполучне слово може опускатися, якщо воно не є підметом підрядного речення.

Mathematics is the subject I like best. – Математика – це дисципліна, яка мені більш всього подобається.

При перекладі на українську мову вживання сполучника обов'язкове.

Прийменники, що знаходяться у кінці означальних підрядних речень, при перекладі ставляться перед сполучним словом.

The hostile which we live in is very comfortable. – Гуртожиток, у якому ми мешкаємо, дуже зручний.

IV. Підрядні речення обставини.

Вони поділяються на:

- а) часу;
- б) місця;
- в) причини;
- г) способу дії;
- г) мети;
- д) умови.

V. Умовні речення.

Підрядні речення умови приєднуються за допомогою сполучників **if** – якщо, **unless** – якщо не, **provided (that)** – “за умовою, що” тощо.

В залежності від характеру вираженої умови умовні речення поділяються на три типи:

- 1) **Реальні речення.** У складнопідрядних реченнях з реальною умовою в підрядній частині вказується на умову, а в головній – на її наслідок.
- 2) **Нереальні (потенційні або малоймовірні речення),** що відносяться до теперішнього або майбутнього часу. У реченнях з потенціальною умовою підрядна частина вказує на умову, яка може бути здійсненою.
- 3) **Нереальні (ірреальні речення),** що відносяться до минулого часу. У складнопідрядних реченнях з ірреальною умовою в підрядній частині вказується на умову, яка не здійснюється і не може бути здійсненою, тому висловлене в головній частині лишається в сфері бажаного, ймовірного. Дієслова-присудки в складнопідрядних реченнях з підрядними, що виражають ірреальну умову, мають форму умовного способу.

Умовне підрядне речення	Головне речення
<i>I тип Дійсний спосіб</i>	
Дієслово у формі Present Indefinite	Future Indefinite
If I have time Якщо в мене буде час,	I shall finish the experiment. я завершу експеримент.
If it rains Якщо піде дощ,	I shall stay at home. я залишусь вдома.
<i>II тип Умовний спосіб</i>	
Дієслово у формі Past Indefinite	Future-in-the-Past (should, would, could, might) + Indefinite Infinitive
If I had time Якщо би в мене був час,	I should finish the experiment. я б завершив експеримент.
If it rained Якби пішов би дощ,	I should stay at home. я б залишився вдома.
Дієслово to be вживається у формі were для однини та множини.	
If I were free Якби я був вільний,	I should come to you. я б прийшов до тебе.
<i>III тип Умовний спосіб</i>	
Дієслово у формі Past Perfect	Future-in-the-Past (should, would, could, might) + Perfect Infinitive
If I had had time last week, Якщо б у мене був час минулого тижня,	I should have finished the experiment. я б завершив експеримент.
If it had rained last week, Якщо б минулого тижня йшов дощ,	I should have stayed at home. я б залишився вдома.

Умовні речення II і III типу перекладаються однаково з використанням дієслова у минулому часі з часткою “б”.

Інверсія в умовних реченнях.

В умовних реченнях II і III типів сполучники **if, unless, provided** можуть бути опущені, коли у склад присудка підрядного речення увіходять слова **should, could, were, had, might**.

В даному випадку має місце інверсія (зворотній порядок слів), на перше місце перед підметом ставиться допоміжне або модальне дієслово.

При перекладі на українську мову необхідно вживати сполучник: **Had he attended all the lectures he would have passed all the exams.** – Якщо би він відвідував всі лекції, він би склав усі іспити.

УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ (THE SEQUENCE OF TENSES)

Основне правило узгодження часів полягає у часовому взаємозв'язку між присудком головного і підрядного речень.

Якщо дієслово-присудок головного речення виражене дієсловом у минулому часі, то дієслово-присудок підрядного речення повинне бути виражене однією з форм минулого часу або майбутнього у минулому (Future-in-the-Past).

1. Якщо дієслова-присудки головного і підрядного речень виражають одночасні дії, то дієслово-присудок у підрядному реченні вживається в Past Indefinite або в Past Continuous, які на українську мову перекладаються в теперішньому часі: The teacher **said** that the study of theory was followed by practical training in the laboratory. – Викладач сказав, що вивчення теорії супроводжується практичною підготовкою у лабораторіях.
2. Якщо дія підрядного речення передує дії головного речення, в підрядному реченні вживається Past Perfect або Past Perfect Continuous. На українську мову перекладається у минулому часі: He informed us that they had already left. – Він повідомив нам, що вони вже поїхали.
3. Якщо дія підрядного речення є майбутньою по відношенню до дії в головному реченні, то у підрядному реченні вживається Future-in-the-Past (яке утворюється за допомогою допоміжних дієслів **should, would** + інфінітива основного дієслова без частки to): He said that he would finish his work in 2 days. – Він сказав, що завершить свою роботу через 2 дні.

Правила узгодження часів не дотримуються:

1. Якщо дієслово-присудок знаходиться у теперішньому або майбутньому часі, у підрядному реченні дієслово-присудок може вживатися у будь-якому часі: The students say that they translate (translated, are translating, have translated, will translate) this text. – Студенти говорять, що вони перекладають (переклали, перекладають, переклали, будуть перекладати) цей текст.
2. Якщо дієслово-присудок підрядного речення виражає загальновідому істину, справедливу для будь-якого часу: The teacher said that water boils at 100 °C. – Викладач сказав, що вода закипає при температурі 100 °C.

Зсув часів у підрядному додатковому при головному реченні у минулому часі	
Present Simple —————→ <i>Past Simple</i> Present Continuous —→ <i>Past Continuous</i>	Дія підрядного речення відбувається одночасно з дією головного.
Present Perfect —————→ Past Simple —————→ <i>Past Perfect</i>	Дія підрядного речення передує дії головного.
Future —————→ <i>Future-in-the-Past</i>	Дія підрядного речення здійснюється пізніше дії головного.

С Л О В О Т В І Р (W O R D F O R M A T I O N)

В англійській мові існують наступні основні способи словотвору:

1. Словоскладання слів або основ слів.
2. Конверсія.
3. Афіксація (префіксація і суффіксація).

1. **Словоскладання** – один з основних способів поповнення словникового складу в англійській мові. Утворення нового слова відбувається шляхом з'єднання двох або більше слів в одне слово за наступними моделями:

а) складні іменники

N + N, earthquake – землетрус

A + N, blackboard – класна дошка

Prep + N, inside – внутрішня частина

V + N

N + Prep + N

б) складні прикметники

A + A, dark-red – темночервоний

Num + N, firstclass – першокласний

N + A, waterproof – водонепроникний

N + PI, water-bearing – водоносний

N + PII, man-made – штучний

adv + PII, well-known – добре відомий

A + PII, whitewashed – побілений

в) складні дієслова

A + V, to broadcast – передавати по радіо

2. **Конверсія** – перехід слова з однієї частини в іншу:

а) без зміни напису та вимови слова

to light – light – light, освітлювати – світлий

to work – work, працювати – праця

to free – free, звільняти – вільний

б) із зміною кінцевого звуку чи наголосу

increase – to increase, збільшення – збільшувати

use /ju:s/ – to use /ju:z/, споживання – споживати

3. Аффіксація.

Префіксація – утворення нових слів за допомогою префіксів.

а) **re-** /ri/ – має значення повторності

re + **A/N/V** – recurrent – той що повторюється, recast – переробка, to reread – перечитувати

б) **co-** /kou/ – має значення спільності

co + **A/N/V** – coordinate – рівний, coexistence – співіснування, to cooperate – співпрацювати

в) **out-** /aut/ – має значення виходу за межі чого-небудь

out + **A/N/V** – outstanding – видатний, outhouse – флігель, to outweigh – переважувати

г) **over-** /'ouv/ – значить “над-”, “пере-“

over + **N**, overload – перевантаження

г) **pre-** – має значення “до-”, “перед-”

pre + **N**, prewar – довоєнний

д) **sub-** – має значення “під”

sub + **N**, subsoil – підґрунт

е) префікси із заперечним значенням

non + **N/A**, non-aggression – ненапад, non-existent – неіснуючий

un + **A**, uncommon – незвичний

mis + **V**, misunderstand – невірно зрозуміти

il/im/in/ir/ + **A/N**, illiterate – неграмотний, impossible – неможливий, incomplete – неповний, irregular – нерегулярний

Суфіксація – утворення нових слів за допомогою суфіксів.

Суфікси іменників:

а) **-er, -or** до дієслів для позначення діючої особи

to teach – teacher

вчити – вчитель

to direct – director

керувати – директор

-ion (-ation, -tion, -sion, -ssion)

to connect – connection

сполучати – сполучення

to transmit – transmission

передавати – передача

-ure

to press – pressure

тиснути – тиск

-ment

to develop – development

розвивати – розвиток

б) до інших іменників

-hood

brother – brotherhood	брат – братство
в) до прикметників	
-ness	
kind – kindness	добрий – доброта
Суфікси прикметників:	
а) до іменників	
-al	
culture – cultural	культура – культурний
-y	
cloud – cloudy	хмара – хмарний
-ful (позначає наявність якості)	
success – successful	успіх – успішний
less (позначає відсутність якості та відповідає префіксам “без” і “не” в українській мові)	
use – useless	користь – некорисний
б) до дієслів	
-able	
to change – changeable	міняти – мінливий
Суфікс прислівників:	
до прикметників	
-ly	
usual – usually	звичайний – звично
bad – badly	поганий – погано
Суфікси числівників:	
до числівників	
-teen, -ty, -(e)th	
fourteen – forty – forth – fortieth – four	
чотирнадцять – сорок – четвертий – сороковий – чотири	

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Скорочення	Повне позначення	Переклад
AD	anno Domini, Lat.	нашої ери
a.m.	ante meridiem, Lat.	до полудня
atm	atmosphere	атмосфера
B.C.	before Crist	до нашої ери
b.p.	boiling point	точка кипіння
C	centigrade	стоградусний, за шкалою Цельсія
c.c.	cubic centimetre	кубічний сантиметр
cf.	confer, Lat.	порівняй
e.g.	exempli gratia, Lat., for example	наприклад
etc.	et cetera, Lat.	і так далі, тощо
F	Fahrenheit	за Фаренгейтом
fig.	figure	малюнок, креслення
ft	foot	фут (30,5 см)
hp	horse power	кінська сила
hr.	hour	година
GMT	Greenwich Mean Time	середній час за Гринвічем
i.e.	id est, Lat., that is	тобто
in.	inch	дюйм (2,54 см)
lb.	libra, Lat., pound	фунт (453,6 гр)
mi	mile	миля (1609 м)
m.p.	melting point	точка плавління
oz.	ounce	унція
p.c.,pet.	per cent	процент
p.m.	per mile	за милю
p.m.	post meridiem	після полудня
psi	pounds per square inch	фунтів на квадратний дюйм
sec.	second	секунда
sp.gr.	specific gravity	питома вага
sq.m.	square metre	квадратний метр
t/hr	tons per hour	тон за годину
viz.	videlicet, Lat.	саме
yd	yard	ярд (91,44 см)

ІНОЗЕМНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ

Деякі іменники, запозичені з латинської та грецької мов, зберігають свої форми множини.

	is [ ]	—————→	es [ ]
analysis	analyses		аналіз
axis	axes		вісь
basis	bases		основа
crisis	crises		криза
phasis	phases		фаза
	us [ ]	—————→	i [ ]
	us [ ]	—————→	a [ ]
locus	loci		місцеположення
focus	foci		фокус, центр
radius	radii		радіус
nucleus	nuclei		ядро
stimulus	stimuli		вплив, стимул
genus	genera		рід, сорт
	on, um	—————→	a [ ]
phenomenon	phenomena		явище
criterion	criteria		критерій
datum	data		дана величина
stratum	strata		шар
maximum	maxima		максимум
minimum	minima		мінімум
equilibrium	equilibria		рівновага
	a	—————→	[ ]
formula	formulae		формула
nebula	nebulae		туманність
corona	coronae		корона

Іменники, які мають одну форму однини та множини

species	species	вид	види
series	series	серія, ряд	серії, ряди
facies	facies	фація	фації
means	means	засіб, спосіб	засоби, способи

СПИСОК НЕПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ ЗА АЛФАВІТОМ

arise	arose	arisen	виникати, з'являтися
awake	awoke	awoke/awoked	прокидатися; будити, пробуджуватися
be	was, were	been	бути; бувати
bear	bore	borne/born	носити; переносити, родити, народжувати
beat	beat	beaten	бити
become	became	become	ставати; робитися; перетворюватися
begin	began	begun	починати(ся)
bet	bet/betted	bet/betted	битися об заклад
bind	bound	bound	зв'язувати
bite	bit	bitten	кусатися
bleed	bled	bled	кровоточити; проливати кров
blow	blew	blown	дути
break	broke	broken	ламати(ся); розбиватися
breed	bred	bred	породжувати; розводити
bring	brought	brought	приносити, проводити
broadcast	broadcast	broadcast(ed)	передавати по радіо
build	built	built	будувати, споруджувати
burn	burn/burned	burnt/burned	палити, спалювати
burst	burst	burst	розривати, вибухати
buy	bought	bought	купувати
cast	cast	cast	кидати
catch	caught	caught	ловити
choose	chose	chosen	вибирати; відбирати
come	came	come	приходити; приїжджати
cost	cost	cost	коштувати
cut	cut	cut	різати, розрізувати
dare	dared	dared	сміти, наважуватися
deal	dealt	dealt	мати справу; займатися
dig	dug	dug	копати, рити
do	did	done	робити, виконувати
draw	drew	drawn	тягти; креслити
dream	dreamed/ dreamt	dreamed/ dreamt	бачити сон, мріяти, уявляти
drink	drank	drunk	пити
drive	drove	driven	водити, вести, правити

dwell	dwelt	dwelt	жити, мешкати, перебувати
eat	ate	eaten	їсти
fall	fell	fallen	падати, опускати(ся)
feed	fed	fed	годувати(ся), харчувати(ся)
feel	felt	felt	почувати, відчувати
fight	fought	fought	битися, боротися
find	found	found	знаходити; виявляти
fly	flew	flown	літати
forbid	forbade/forbad	forbidden	забороняти
forecast	forecast/ forecasted	forecast/ forecasted	передбачати, завбачати
foresee	foresaw	foreseen	передбачати
forget	forgot	forgotten	забувати, забути
forgive	forgave	forgiven	прощати
freeze	froze	frozen	морозити, за- морожувати
get	got	got (US gotten)	діставати, одержувати; добиратися
give	gave	given	давати; віддавати
go	went	gone	іти; їхати; їздити
grow	grew	grown	рости; збільшуватися; вирощувати
hang	hung/hanged	hung/hanged	вішати, висіти
have	had	had	мати
hear	heard	heard	чути; слухати, вислуховувати
hide	hid	hidden/hid	ховати(ся)
hit	hit	hit	ударяти
hold	held	held	тримати, держати
hurt	hurt	hurt	завдавати болю; ушкодити; поранити
keep	kept	kept	тримати; зберігати
kneel	knelt	knelt	стояти навколішки; ставити навколішки
knit	knitted/knit	knitted/knit	в'язати; з'єднувати
know	knew	known	знати
lay	laid	laid	класти; накривати
lead	led	led	вести, приводити; керувати
lean	leant/leaned	leant/leaned	нахилити(ся)
leap	leapt/leaped	leapt/leaped	стрибати
learn	learnt/learned	learnt/learned	вчити, вивчати, вчитися
leave	left	left	піти, поїхати, від'їжджати
lend	lent	lent	позичати

let	let	let	пускати; випускати; дозволяти; здавати внайм
lie	lay	lain	лежати; перебувати
light	lit/lighted	lit/lighted	запалювати, прикурити
lose	lost	lost	втрачати; програвати
make	made	made	робити, виробляти
mean	meant	meant	означати
meet	met	met	зустрічати(ся); знайомитися
mislead	misled	misled	вводити в оману
misspell	misspelt	misspelt	робити орфографічні помилки
misunderstand	misunderstood	misunderstood	неправильно розуміти
overcome	overcame	overcome	перемогти, подолати
overhear	overheard	overheard	підслуховувати
partake	partook	partaken	брати участь
pay	paid	paid	платити
prove	proved	proven/proved	доводити; виявлятися
put	put	put	(по)класти, (по)ставити
read	read	read	читати
rebuild	rebuilt	rebuilt	відбудовувати
retell	retold	retold	переказувати
rewrite	rewrote	rewritten	переписувати
rid	rid/ridded	rid/ridded	звільняти; позбавляти (чогось)
ride	rode	ridden	їхати верхи; їхати
ring	rang	rung	дзвеніти, дзвонити
rise	rose	risen	сходити; вставати; збільшуватися
run	run	run	бігати; керувати, управляти
say	said	said	говорити, сказати, мовити
see	saw	seen	бачити, дивитися
seek	sought	sought	шукати, розшукувати
sell	sold	sold	продавати, торгувати
send	sent	sent	посилати
set	set	set	ставити; класти, розміщувати
shake	shook	shaken	трусити; струшувати, трястися
shed	shed	shed	проливати (кров, сльози)
shine	shone	shone	світити(ся), сяяти; блищати
shoot	shot	shot	стріляти; убити
show	showed	shown/showed	показувати(ся), демонструвати
shut	shut	shut	зачиняти(ся), закривати(ся)
sing	sang	sung	співати
sink	sank	sunk/sunken	тонути

sit	sat	sat	сидіти
sleep	slept	slept	спати
slide	slid	slid/slidden	ковзати(ся); посковзнутися
smell	smelt/smelled	smelt/smelled	відчувати запах; нюхати; пахнути
sow	sowed	sown/sowed	сіяти, засівати
speak	spoke	spoken	говорити, розмовляти
speed	sped/speeded	sped/speeded	поспішати, прискорювати
spell	spelt/spelled	spelt/spelled	читати (писати, вимовляти) слово по буквах
spend	spent	spent	витрачати; проводити
spill	spilt/spilled	spilt/spilled	розливати(ся), розсипати(ся)
spin	spun/span	spun	прясти, плести
split	split	split	розколювати(ся), розщеплювати(ся)
spoil	spoil/spoiled	spoil/spoiled	псувати(ся)
spread	spread	spread	поширювати(ся); простягатися
spring	sprang	sprung	стрибати
stand	stood	stood	стояти
steal	stole	stolen	красти
stick	stuck	stuck	триматися, додержуватися
sting	stung	stung	жалити, уражати
stride	strode	stridden/strid	широко ступати, крокувати
strike	struck	struck/striken	бити, страйкувати
string	strung	strung	зав'язувати, натягувати
strive	strove	striven	старатися, намагатися
sunburn	sunburnt/ sunburned	sunburnt/ sunburned	загорати
sweep	swept	swept	підмітати, чистити
swim	swam	swum	плавати, пливти
swing	swung	swung	коливати(ся), хитати(ся)
take	took	taken	брати; взяти
teach	taught	taught	учити, навчати
tear	tore	torn	рвати(ся), відривати(ся)
tell	told	told	розповідати; говорити; казати
think	thought	thought	думати, обмірковувати
throw	threw	thrown	кидати
undergo	underwent	undergone	знавати
understand	understood	understood	розуміти
undertake	undertook	undertaken	починати, братися
undo	undid	undone	розв'язувати; розстибати

upset	upset	upset	засмучувати
wake	woke/waked	woken/waked	прокидатися, будити
wear	wore	worn	носити (одяг)
weep	wept	wept	плакати
win	won	won	вигравати; перемагати
wind	wound/winded	wound/winded	крутити(ся); заводити (годинник)
withdraw	withdrew	withdrawn	відкликати, виводити
write	wrote	written	писати

ЛІТЕРАТУРА

1. Баєва В. М., Філіпська І. В. Методичні вказівки для СРС та навчальний матеріал з англійської мови для студентів II курсу денної форми навчання. – Напрямок підготовки: гідрометеорологія. – Одеса: ОДЕКУ, 2002. – 40 с.
2. Бех П. О. Англійська мова: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1992. – 272 с.
3. Верба Г. В., Верба Л. Г. Довідник з граматики англійської мови: Довідк. вид. – 3-тє вид. – К.: Освіта, 1993. – 320 с.
4. Жималенкова Т. М., Мыльцева Н. А. Универсальный справочник по грамматике английского языка. – М.: “Глосса”, 1995. – 235 с.
5. Клементьева Т. Б. Повторяем времена английского глагола. – М.: Дрофа, 1997. – 208 с.
6. П’янова І. Ю. Методические указания по грамматике английского языка для студентов ОГМИ всех специальностей. – Одесса: ОГМИ, 1985. – 49 с.
7. Чичерова Л. Г. Английский язык на каждый день. Пособие по самообразованию. – М.: Цитадель, 1999. – 160 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
З ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
для студентів I, II курсу
денної форми навчання
Напрямок підготовки – усі напрямки

Укладачі: к.ф.н. доц. П'янова І. Ю.,
к.ф.н. доц. Шотова-Ніколенко Г. В.,
Одеса: ОДЕкУ, 2009 р., 72 с.

Підписано до друку
Умовн. друк. арк.

Формат
Наклад

Папір офс.
Зам. №

Надруковано з готових оригінал-макетів

Одеський державний екологічний університет
65016, Одеса, вул. Львівська, 15

Підприємство